

SPONDİLOLİSTEZİS VE CERRAHİ TEDAVİSİ

Dr.Hakan BOZKUŞ

VKV Amerikan Hastanesi, Nöroşirurji Bölümü

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü

Spondilolistezis

- İlk defa 1772 yılında Herbiniaux' un yaptığı zor doğum ile tanımlanıyor

- 1854' de Kilian ;

Bir vertebra cisminin tamamı veya bir kısmının alt komşu vertebra cismine göre öne doğru kayması olarak tanımlanıyor

Semptomlar

- **Bel ağrısı**
  - En sık rastlanan semptomdur. Mekanik niteliklidir, ağır aktiviteyle artar, dinlenmekle geriler
- **Bacak ağrısı**
  - Çocuk ve adölesanda nadirdir, erişkinde (dejeneratif tipte) siyatik ya da klodikasyon tarzında

Semptomlar

- **Nörolojik semptomlar**

- Radiküler semptomlar. İleri derece spondilolisteziste kauda equina kompresyonuna bağlı semptomlar gelişebilir.

- **Anormal postür, anormal yürüyüş**

- İliopsoas ve hamstring adaleleri pelvisi vertikal tutmaya çalışır

- Yürüyüş esnasında ördekvari yürüme şekli görülür

Semptomlar

Semptomlar hiperfleksiyon sırasında azalır,
hiperekstansiyon sırasında artabilir

- Yokuş çıkmak kolay, yokuş inmek zor olabilir
- Sırtüstü yatmak şikayetleri arttırabilir

Fizik Muayene

- Lokal bulgular
- Hamstring gerginliđi
- Lumbosakral kifoz
- Gövde kısalığı
- Duruř ve yürüme anormal
- Skolyoz
  - Spondilolizisli hastalarda %13, spondilolistezisli hastalarda %23-48
  - Skolyozlu hastaların %6' da spondilolistezis

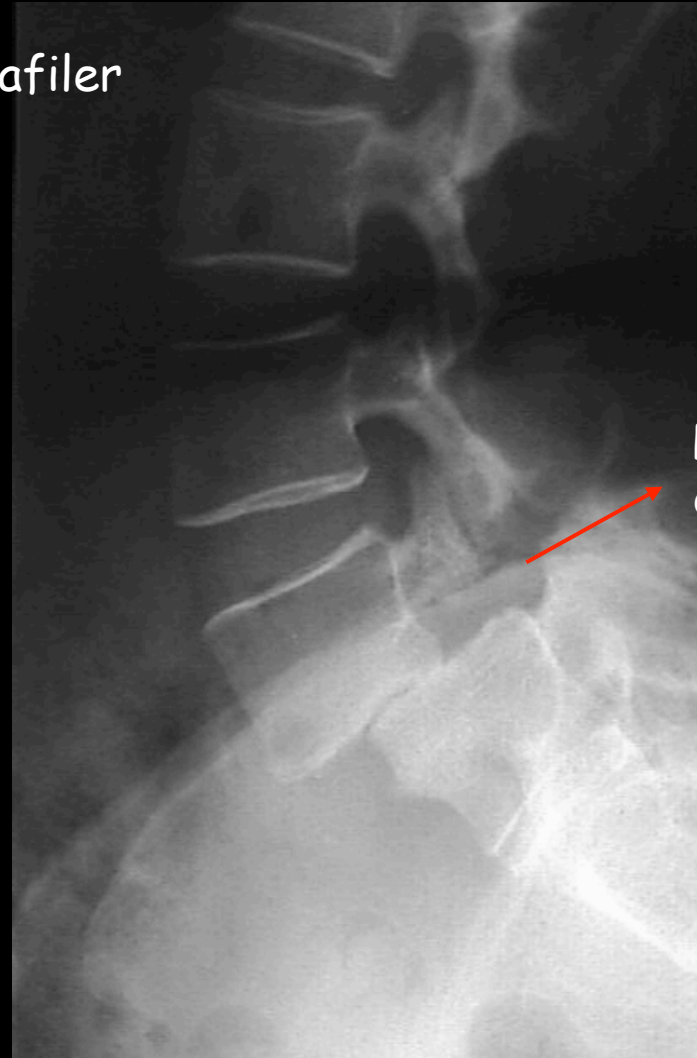
Radyoloji

- Lumbosakral grafi
  - AP, Lat, Hiperfleks, Hipereks, Oblik grafipler
  - Hiperfleks-Hipereks. Grafiplerde;
    - 4mm' den fazla translasyon
    - 10°' den fazla rotasyon
- MR
  - Disk, foramen ve santral kanal yapısı
- BT ($\pm$ myelo)
  - Pars defekti, displastik faset

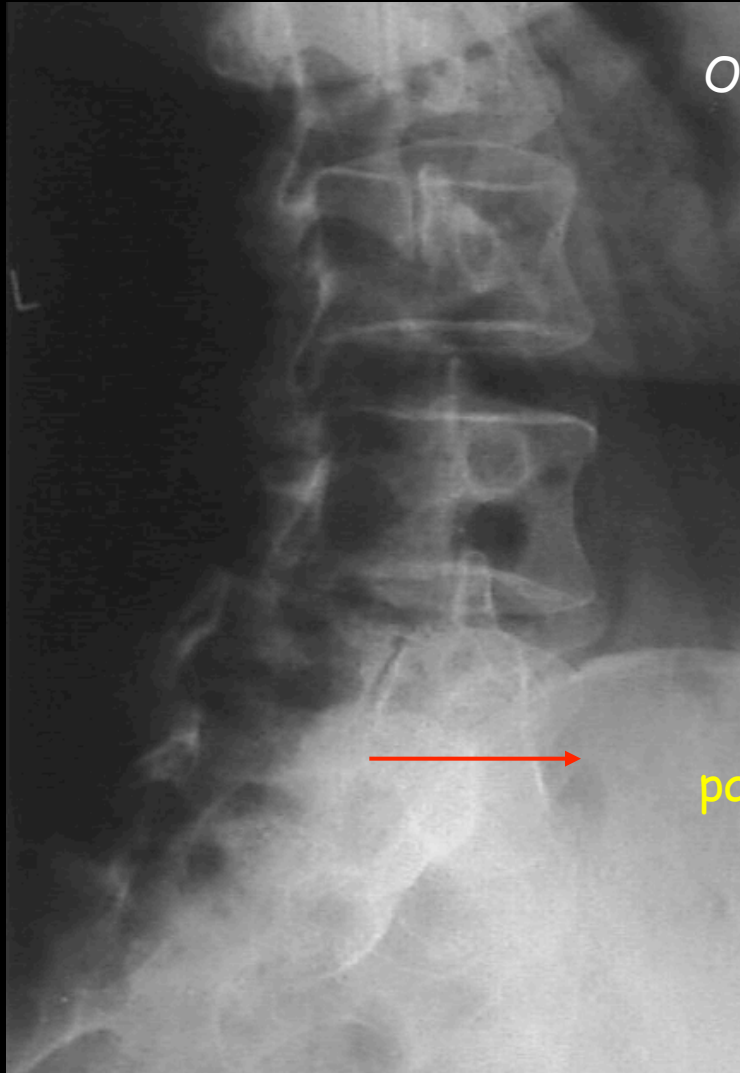
Lumbosakral Grafiler

Direk grafiler

Lumbosakral Grafiler

Oblik grafiler

pars defekti

MR

BT

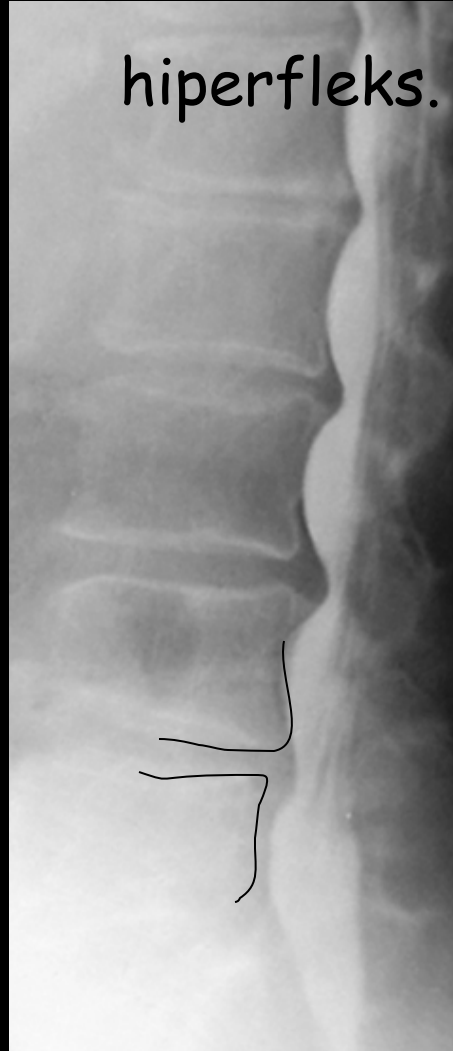
pars defekti

Myelografi

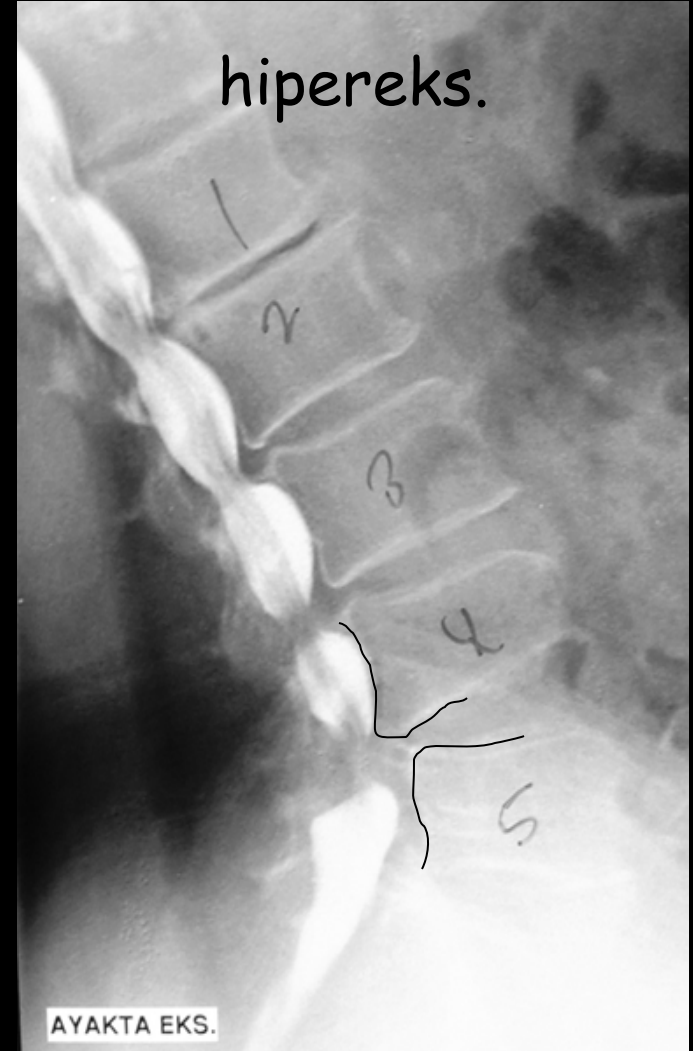
nötral

hiperfleks.

hipereks.

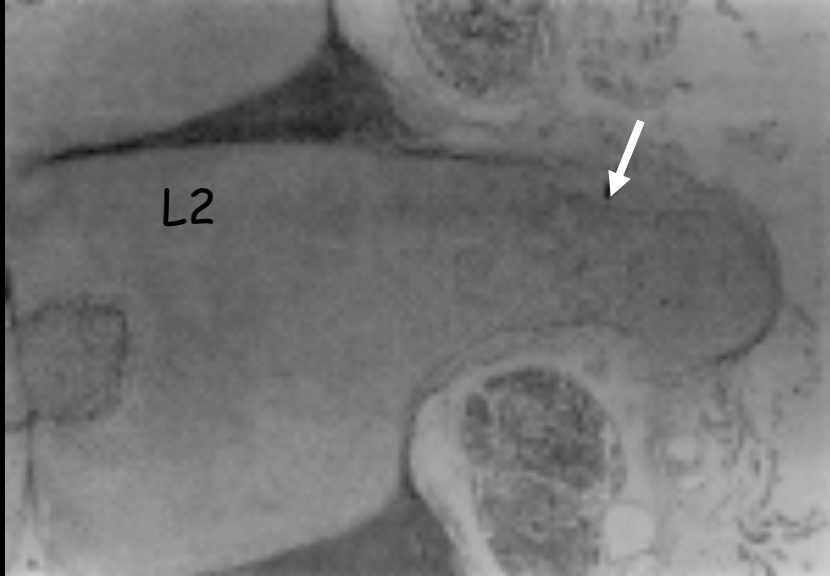

Histomorfoloji

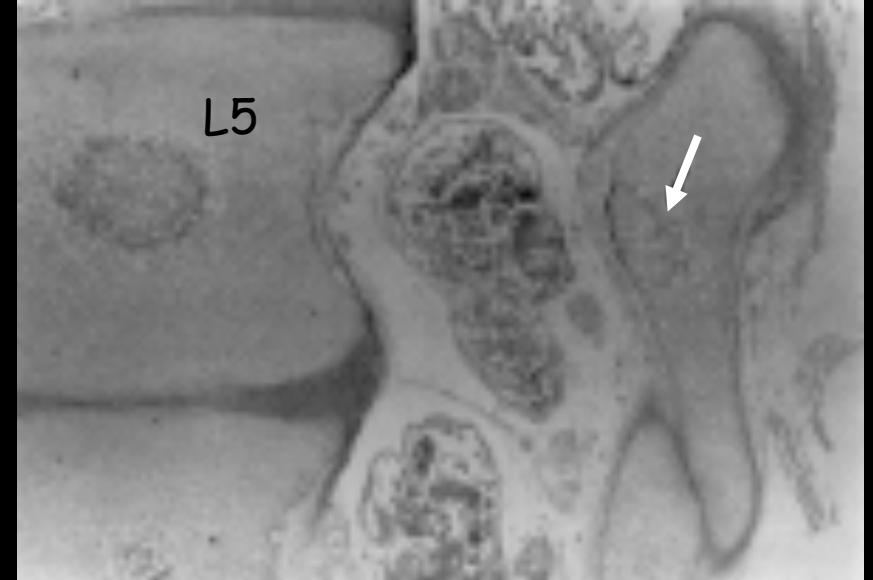
- 1859 Schwegel
- 1864 Rambaud ve Renault
- 1881 Neugebauer
  - Nöral arkın her iki yarısında iki ayrı kemikleşme merkezi bulunuyor
- 1931 Willis
  - Nöral arkın her iki yarısında birer kemikleşme merkezi bulunuyor
  - Bu kemikleşme merkezi vertebranın pars kısmında olduğunu tanımlıyor

Kemikleşme Noktası

- Üst lomber vertebra kemikleşmesi alt taraftan daha önce oluyor
- Kemikleşme merkezi;
  - üst lomber bölgede pedikül tabanında
  - alt lomber bölgede istmusun arka ve alt kısmında

11 haftalık fetus

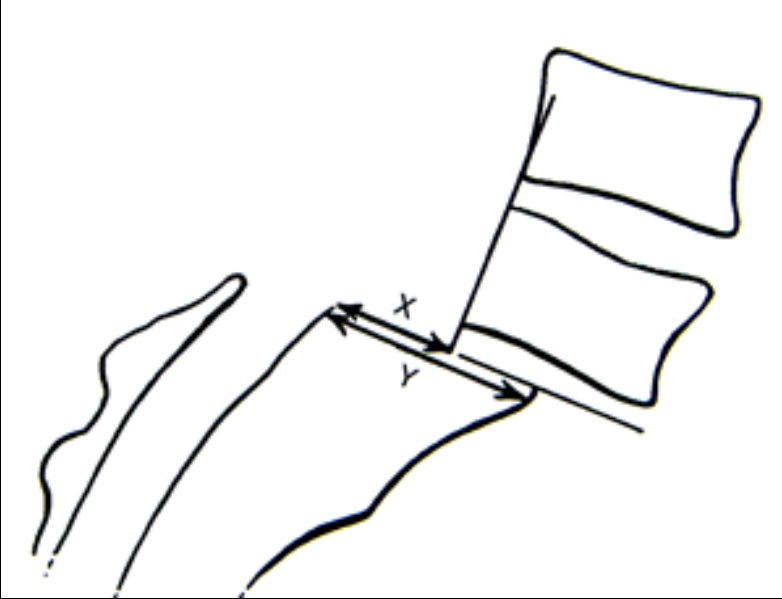

Sagi HC ve ark., Spine 1998

Kayma Derecesi
Kayma Açısı

Kayma Derecesi

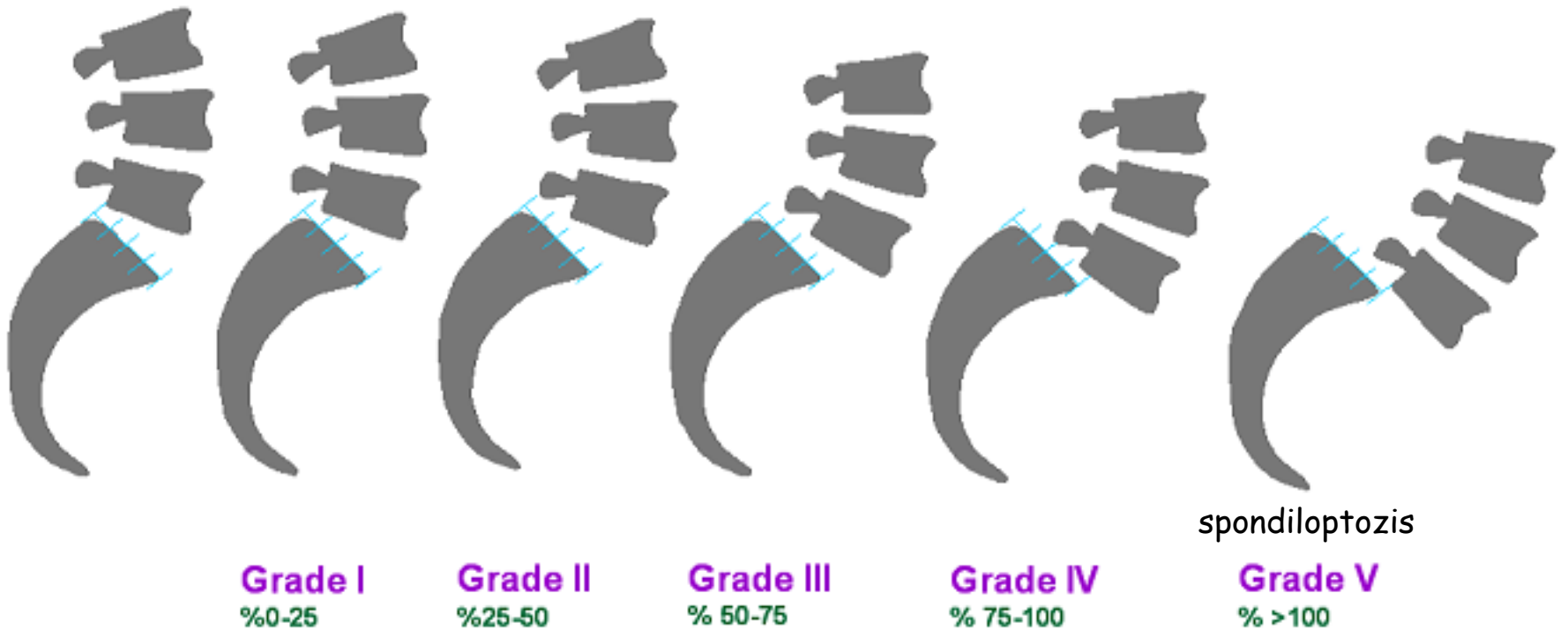
Meyering Derecelendirmesi

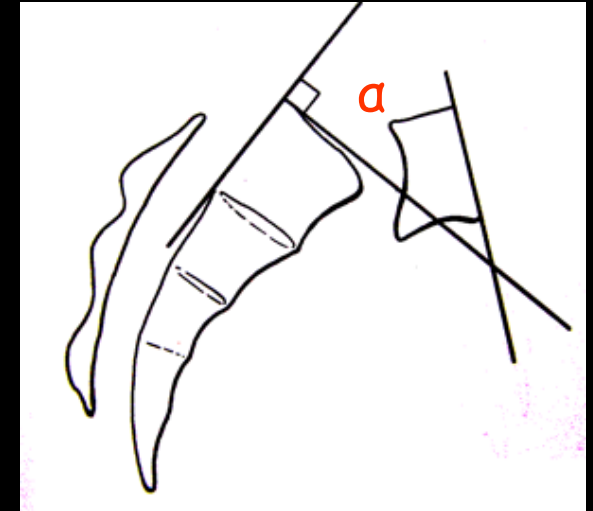
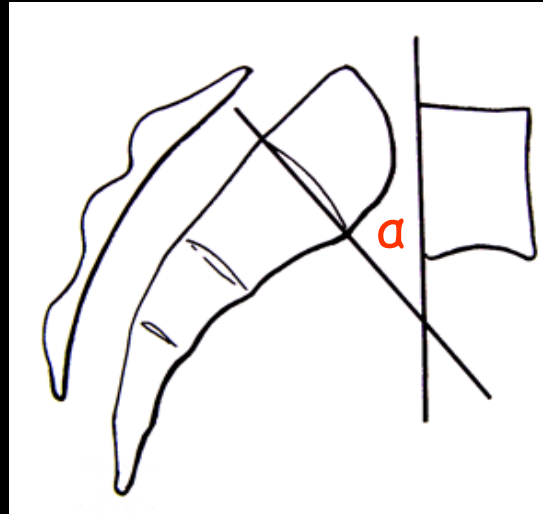
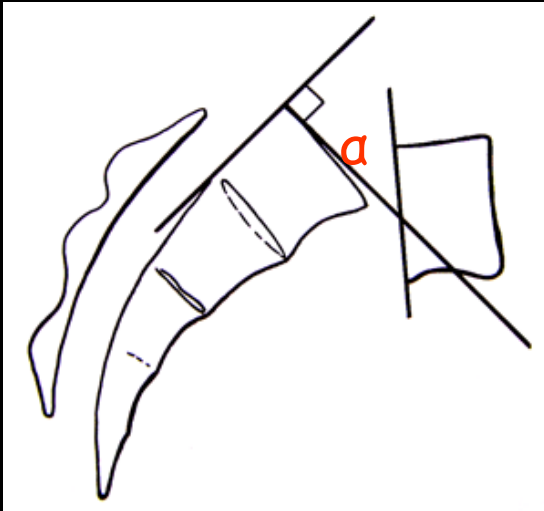
Grade I	< %25
Grade II	%25-%50
Grade III	%50-%75
Grade IV	%75 >

$$\text{Kayma derecesi} = X/Y \times 100$$

Kayma Derecesi

Kayma Açısı

Sınıflandırma

Anatomik Sınıflandırma

Wiltse - Newman - Macnab

- Displastik (Konjenital)
- İstmik
- Dejeneratif
- Travma Sonrası
- Patolojik
- Cerrahi Sonrası

Konjenital Spondilolistezis

ENSIK L5-S1' DE GÖRÜLÜR, BAYANLARDA DAHA FAZLA

A

- Displastik eklem yapısı
- Aksiyal oryantasyonlu faset
  - Üst vertebra endplate displazisi
  - Spina bifida

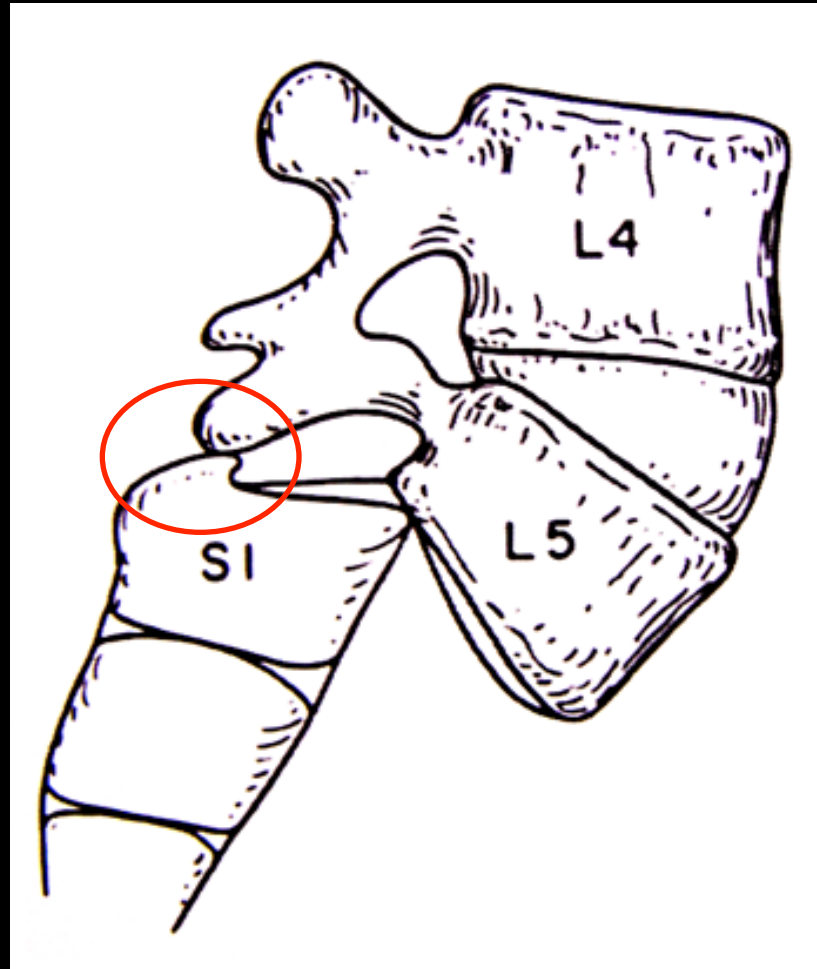
B

- Erişkin dönemde ortaya çıkabilir

C

- Diğer konjenital lomber anomaliler

A. Displastik Tip

İstmik Spondilolistezis=Spondilolizis

- Her iki pars interartikularisdeki defekt (kırılma veya pars uzaması) sonrasında bir vertebranın alttaki komşu vertebraya göre öne kaymasıdır

A

- Litik tip; pars bölümünde stres kırığı

B

- Uzamış pars; pars kırılmış ancak düzelmiş ve uzamış

C

- Kırılmış pars; akut travma

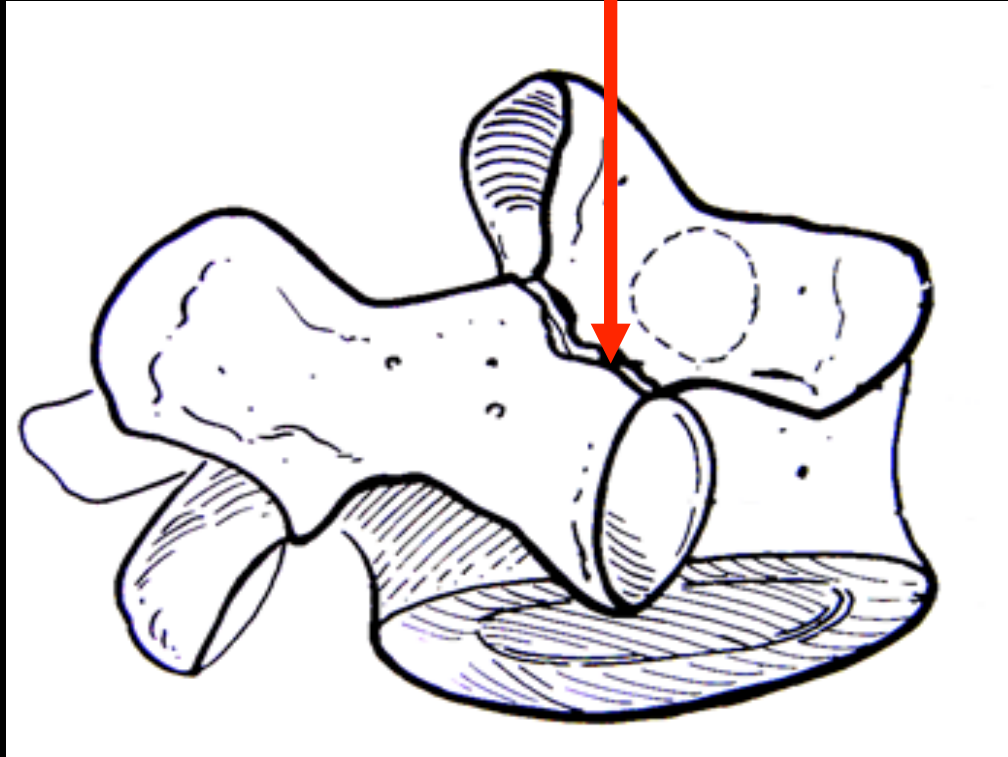
İstmik Spondilolistezis

ENSIK L5-S1' DE GÖRÜLÜR, ERKEKLERDE DAHA FAZLA

- Gelişimsel, genetik, biyomekanik faktörler sorumlu
- Birinci derece akraba olanlarda daha sık
- Spina bifida olanlarda daha sık
- İstmus bölgesinin kemikleşme merkezi olması ve burada artan gerilme kırıklara sebep oluyor
- Tekrarlayan mikrotravmalar özellikle hiperekstansiyon ile pars bölümünde tekrar iyileşebilen kırıklar oluyor

Wiltze LL, ve ark., JBJS 1975
Fredrickson BE, ve ark., JBJS 1984
Sagi HC ve ark., Spine 1998

Pars İnterartikularis=İstmus

Superior artikular faset

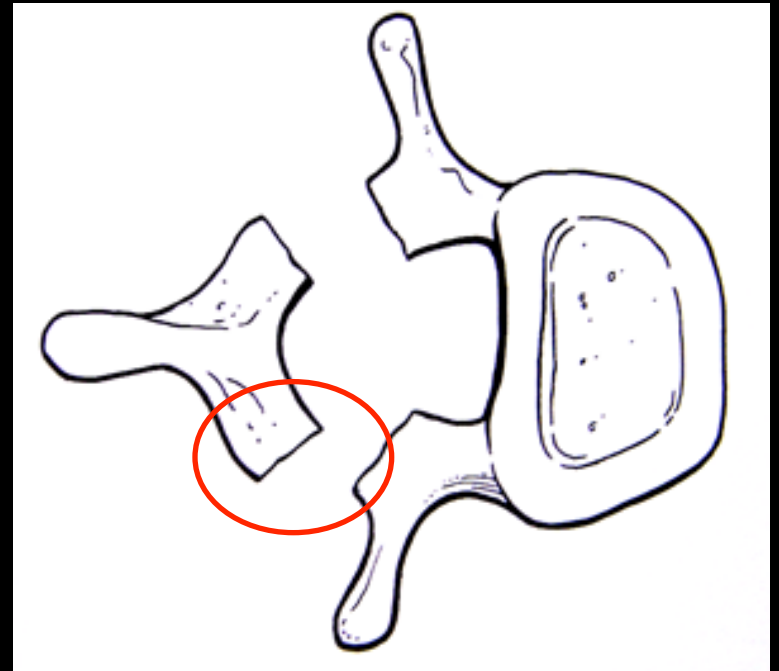
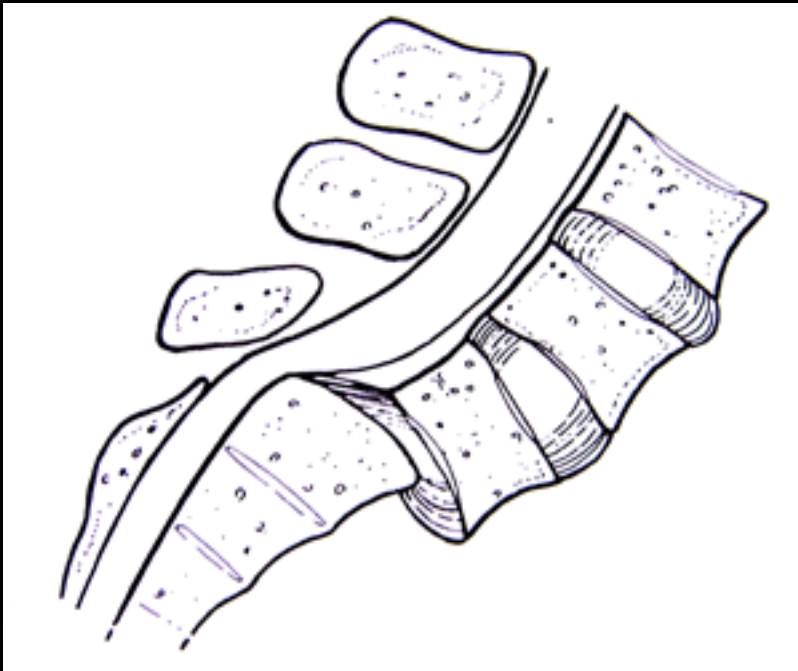
Transvers proses

Pedikül

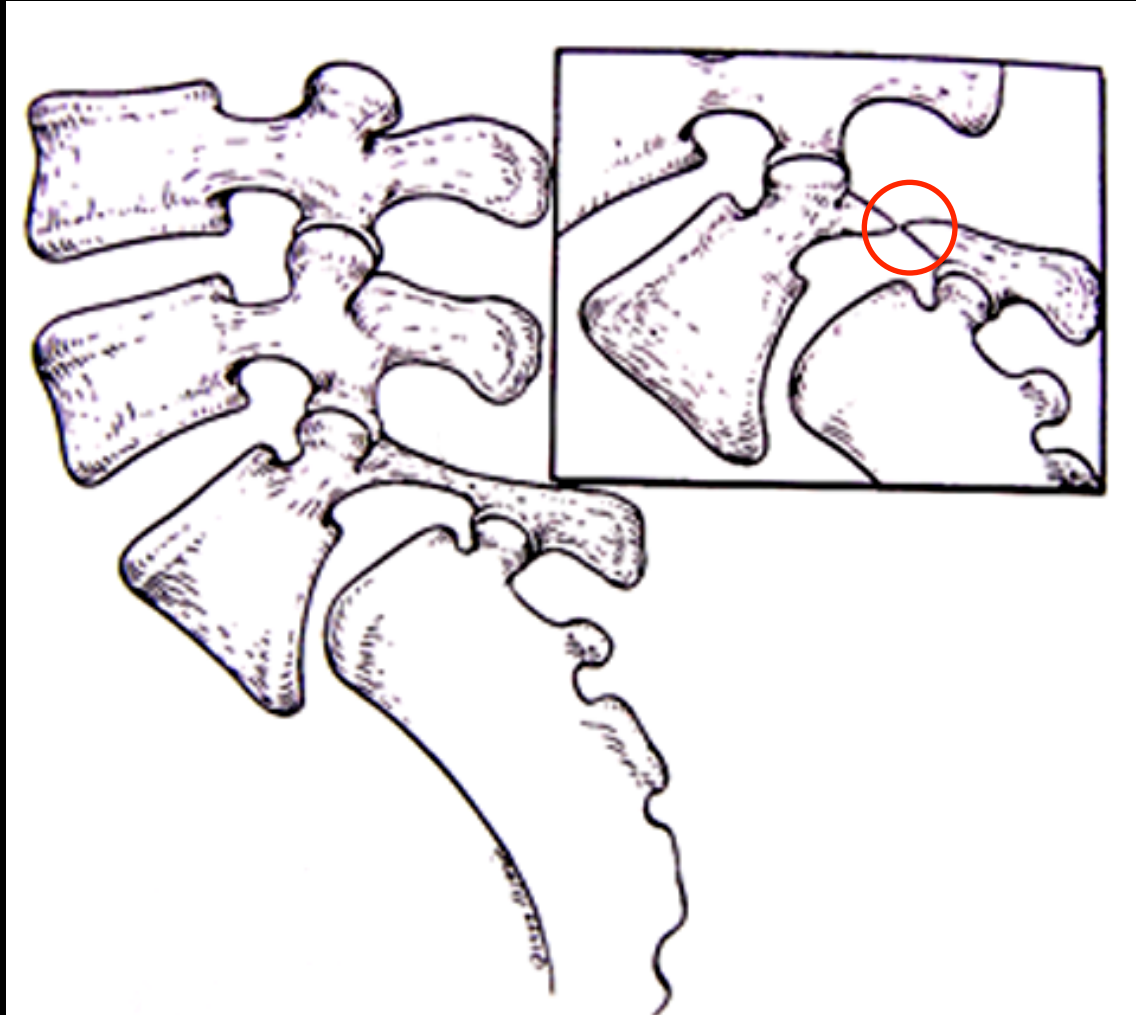
İnferior artikular faset

İskoç Köpeđi

A. Litik Tip

B. Uzamış Pars

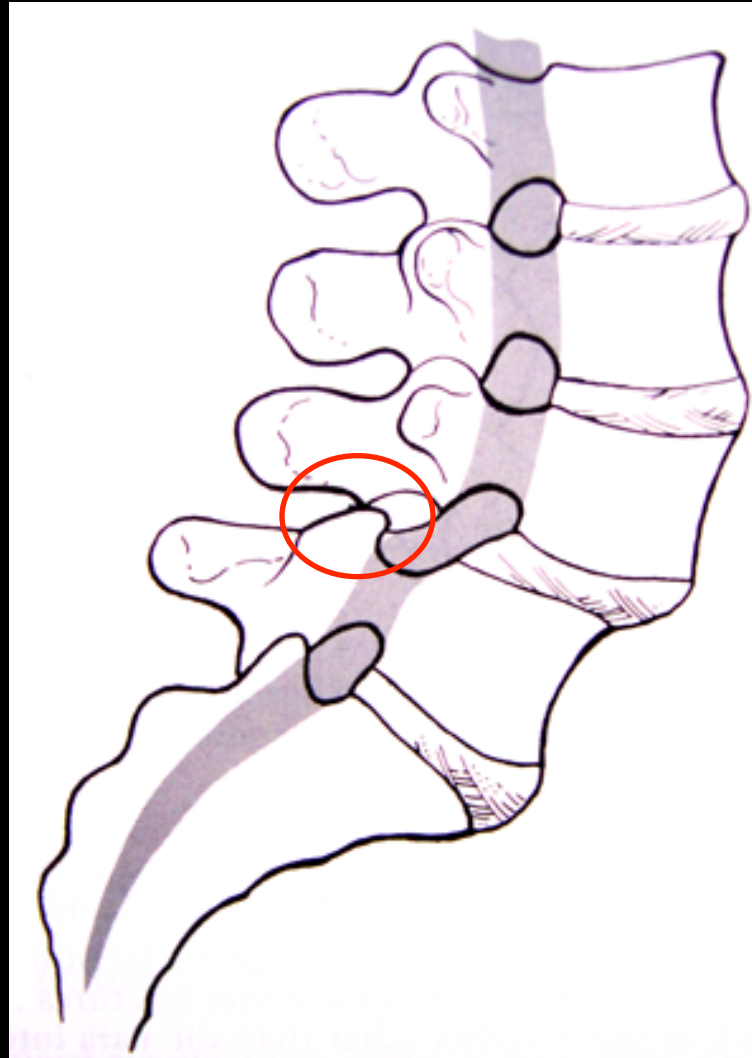
Dejeneratif Spondilolistezis

- 1930 Junghans
  - posterior arkda defekt olmazsizin translasyon
- 1963 Newman
  - faset hipertrofisi, osteoartrit tanımlanması
- En sık L4-5 arasında
- Ana sebep artmış eklem ve ligaman mobilitesi
- Kayma derecesi %40' ı geçmez

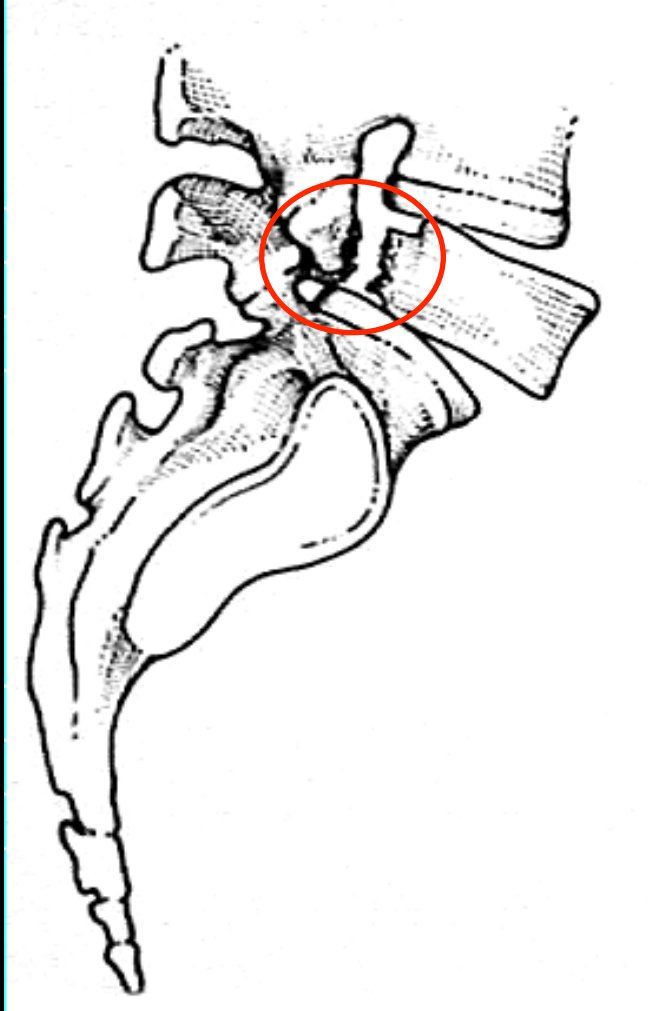
Dejeneratif Spondilolistezis

- L5' in L4' e göre daha fazla stabilizasyonu sağlayan pelvik ligaman bağlantısı
- İlerleyen yaş ve kronik L4-5 gerilmesi ile faset eklem yapısının hipertrofisi
- L5 sakralizasyonu olanlarda normale göre 4 kat fazla dejeneratif spondilolistezis şansı var

Dejeneratif Spondilolistezis

Posttravmatik Spondilolistezis

- Pars dışındaki yapıların (pedikül veya faset) akut kırıklara bağlı kayma

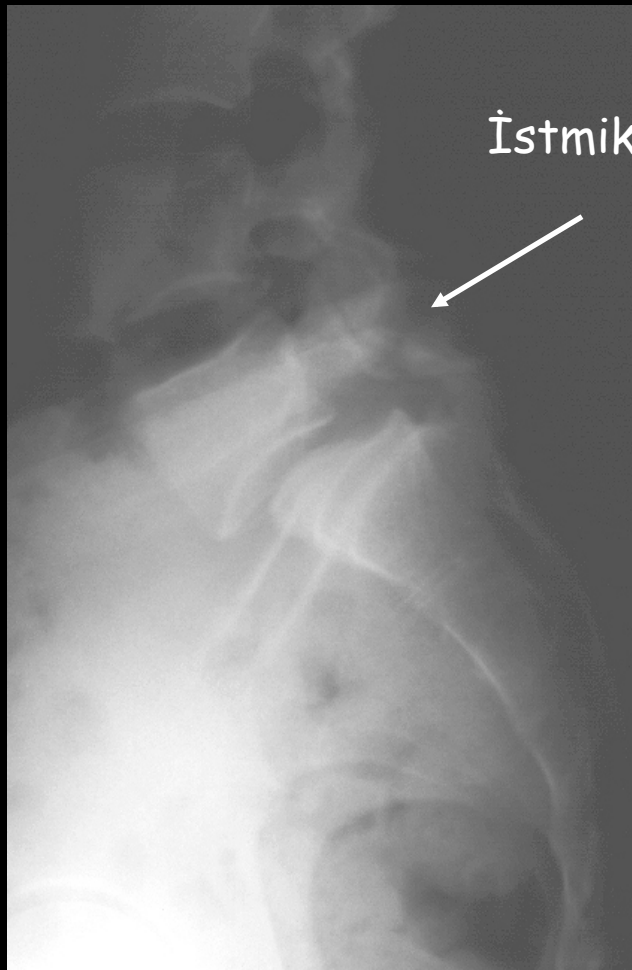
Patolojik Spondilolistezis

- Genel veya lokal kemik hastalığı sonrasında kayma
  - Jeneralize hastalıklar
    - Osteopetrosis
    - Marfan sendromu
    - Osteogenezis imperfekta
    - Sifiliz
  - Lokalize hastalıklar
    - Enfeksiyon
    - Tümör

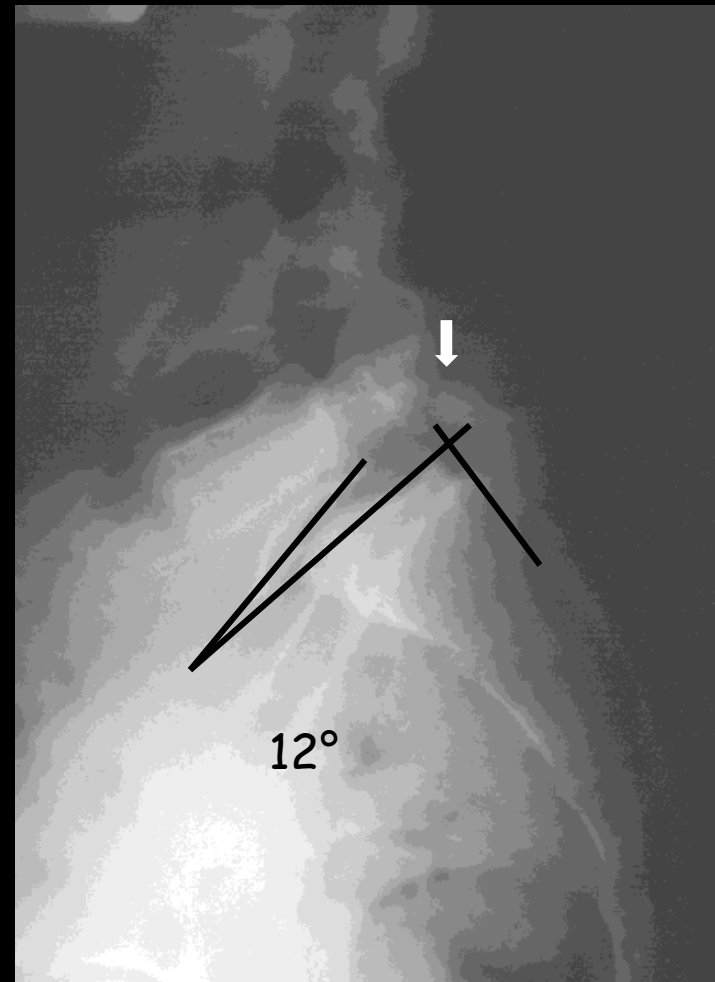
Cerrahi Sonrası Spondilolistezis

- Özellikle sagittal plan fasetleri olan hastaların disk ve arka kemik elemanlarının parsiyel veya tamamen alınması
- Cerrahi sonrasında pars ve lamina arasında stres kırığı

Preoperatif Grade II Listezis

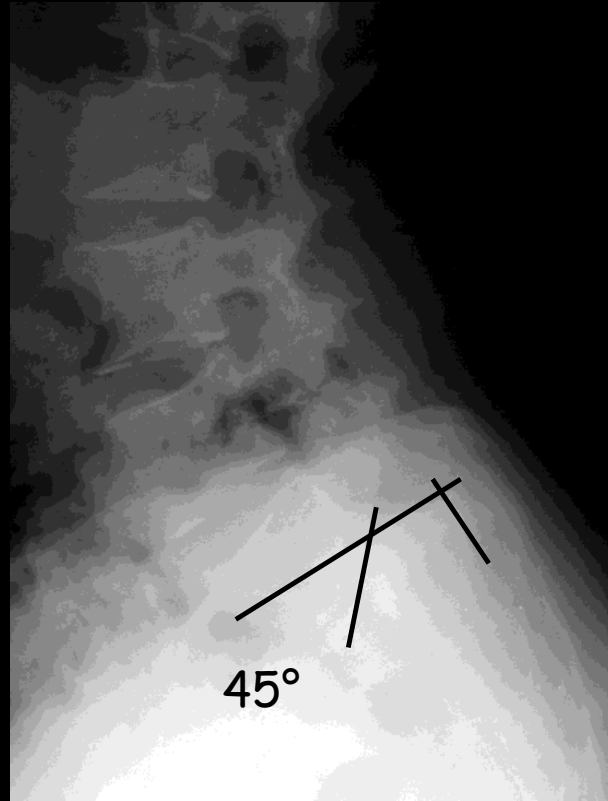

1995 preop.

Kayma Derecesi ve Açısı Artışı

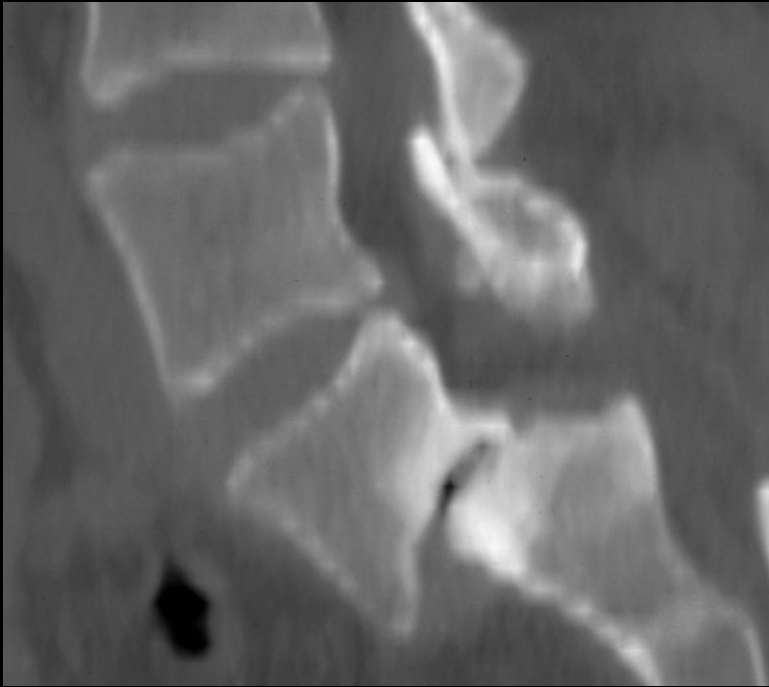
- 1996 yılında
- L5-S1 dekompresif hemilaminektomi
- Posterolateral füzyon

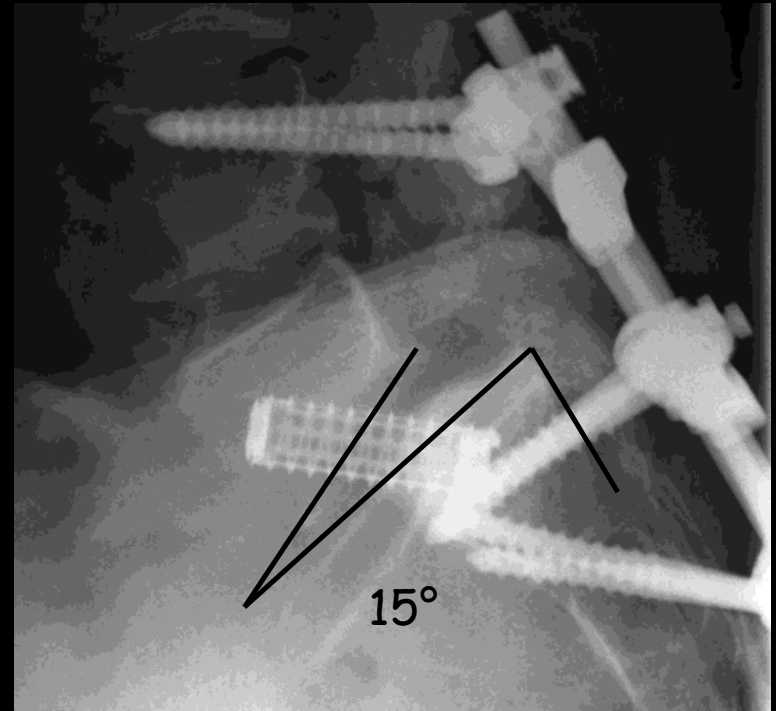
2002

Cerrahi

Yalnız posterior girişim

Preop.

Postop.

Ayırıcı Tanı

- Skolyoz
- Servikal myelopati
- Kalça ve diz eklem patolojileri
- Periferik vaskular hastalıklar
- Diabetik nöropati

Tedavi

Tedavi

- Konservatif Tedavi
- Cerrahi Tedavi

Konservatif Tedavi

• Semptomatik spondilolizisi ya da spondilolistezisi olan hastaların büyük çoğunluğunda konservatif tedavi başarılıdır.

- İstirahat
- Aktivite kısıtlaması
- Kısa süreli ağrı kesici ve anti-enflamatuarlar
- Ciddi semptomlarda ortez kullanımı
- Epidural steroid ?
- Fizik tedavi
  - Gergin hamstringlerin fleksibilitesini arttırmak
  - Karın kaslarını güçlendirmek

Cerrahi Tedavi

- Konservatif tedaviden fayda görmeyen semptomlu hastalara önerilir

AMAÇ ?

- Bel ve bacak ağrısının rahatlatılması
- Spinal stabilitenin sağlanması
- Nörolojik defisitinin düzelmesinin sağlanması
- Postür ve yürüyüş kalitesinde düzelme sağlanması

Cerrahi Endikasyon

- Konservatif tedavinin hastanın semptomlarını uzun süreli rahatlatamaması
- Ciddi veya ilerleyici nörolojik defisit
- %50 ve daha fazla kayma derecesi olması
- Kanıtlanmış kayma ilerlemesi
- Spondilolistezis için tipik olan skolyozun (L5'ten kaynaklanan uzun "C" şekilli eğrilik) gelişimi ve ilerlemesi

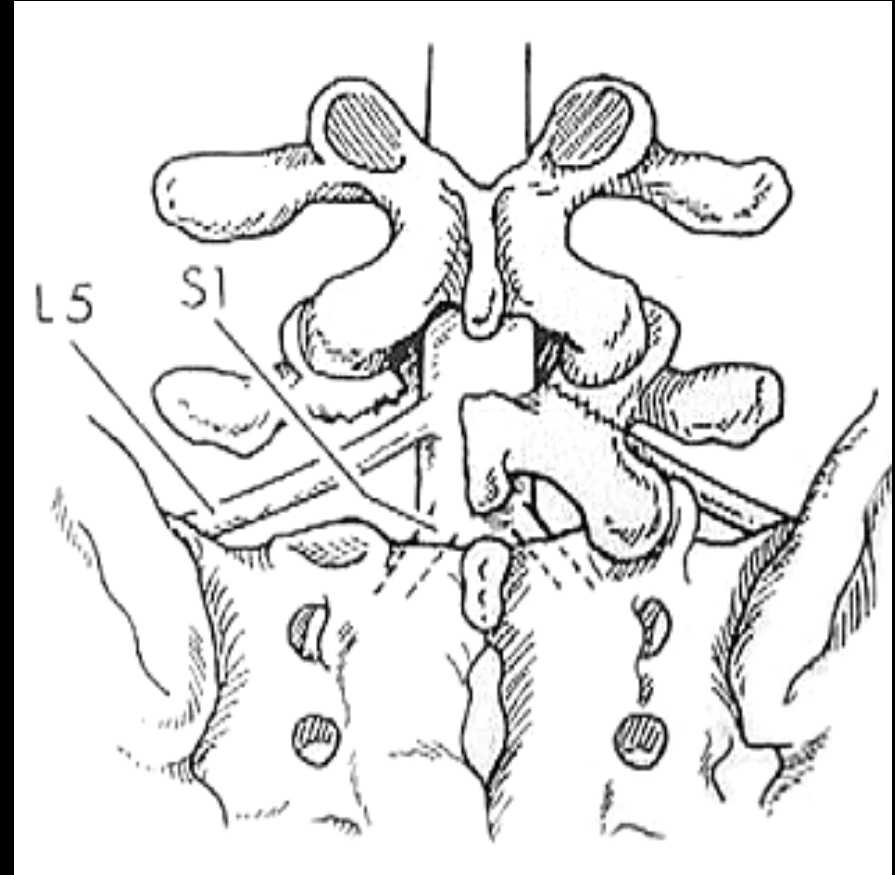
Cerrahi Teknikler

- Gill prosedürü
- Pars defekti tamiri
- In situ füzyon
- Post Enstrumantasyon+füzyon
  - Redüksiyon yaparak
  - Redüksiyonsuz
- Kombine anterior - posterior yaklaşım (Enst+füzyon)
- Vertebrektomi+ Enst+ füzyon

Füzyonsuz Dekompresyon

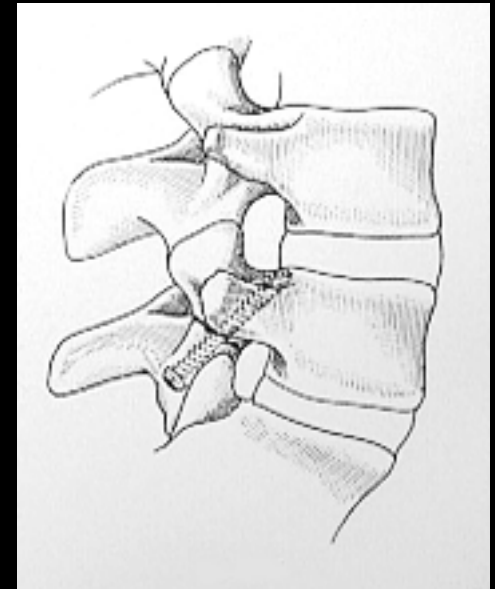
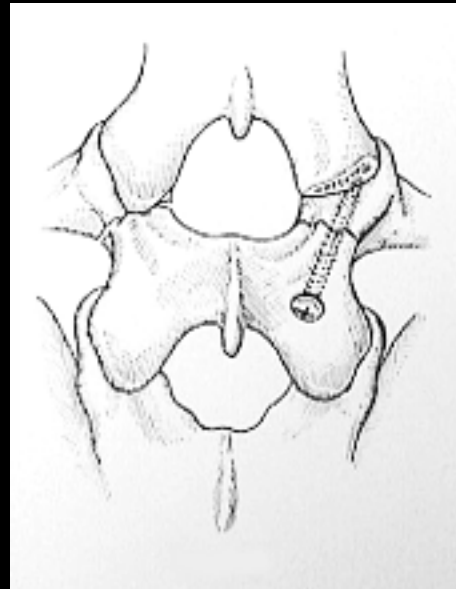
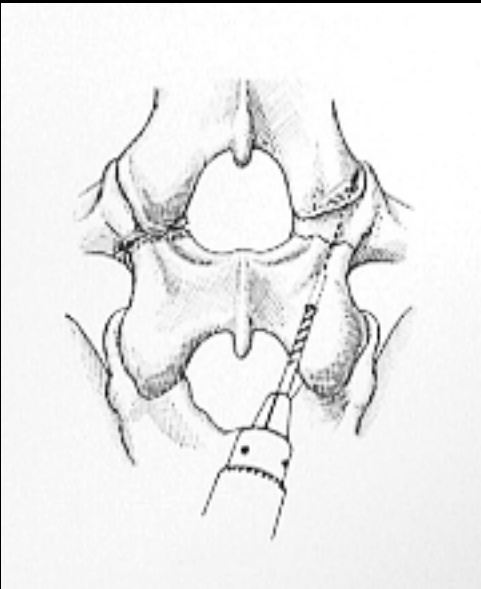
Gill Prosedürü

- Spondilolisteziste tanımlanan ilk cerrahi girişim laminektomi
- Gill daha sonra gevşek laminanın ve pars defektindeki hipertrofik fibrokartilajın çıkartılmasını tarif etti

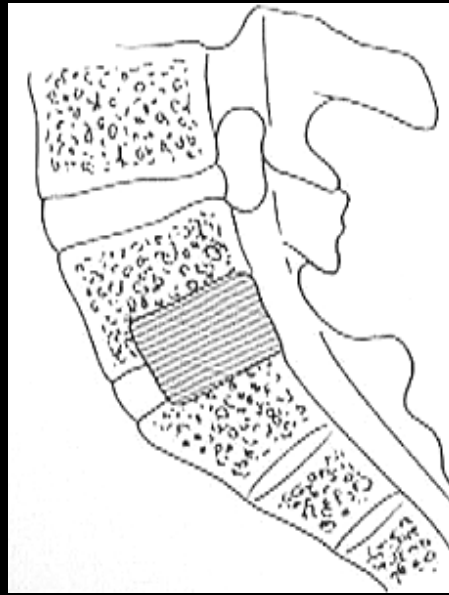
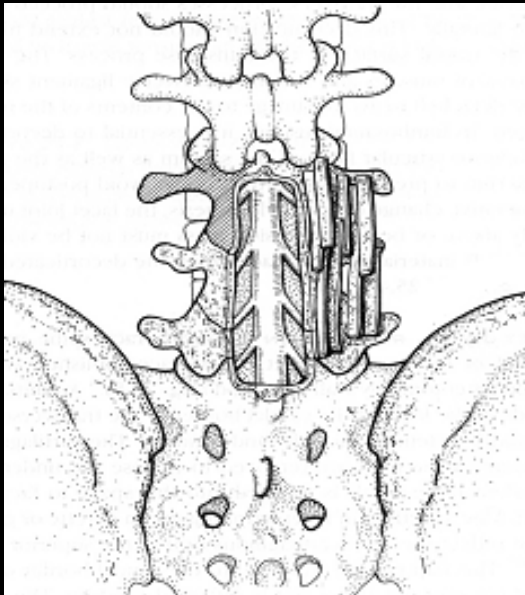
Pars Defekti Tamiri

- Grade I istmik spondilolistezis için önerilir
- Amaç etkilenmiş intervertebral hareket segmentinin füzyonunu önlemektir
- Özellikle genç ve disk dejenerasyonu olmayan hastalarda önerilir

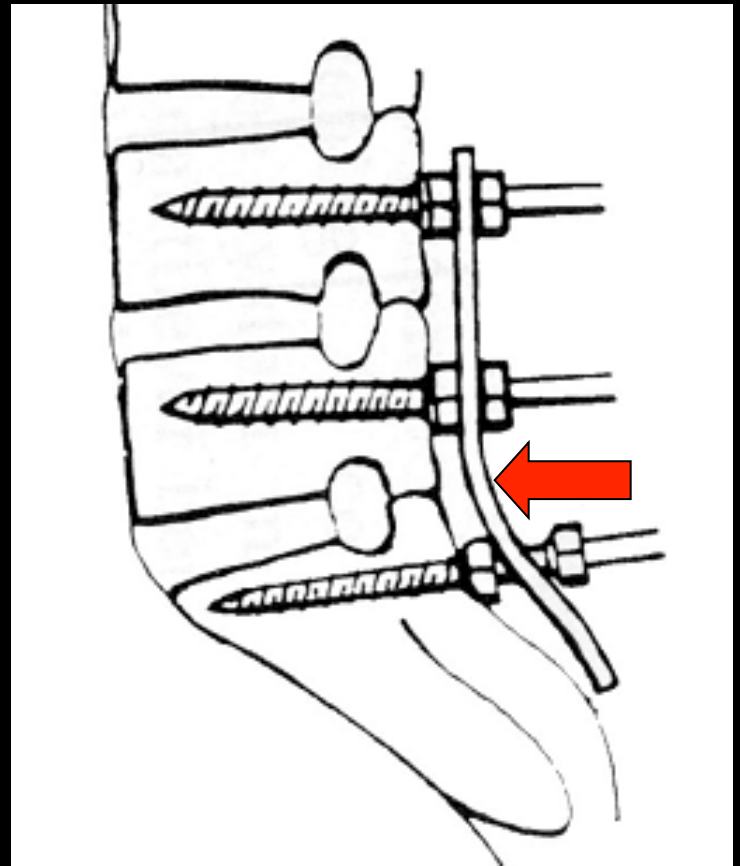
In Situ Füzyon Teknikleri

- Posterolateral füzyon
- Posterior füzyon
- Anterior füzyon

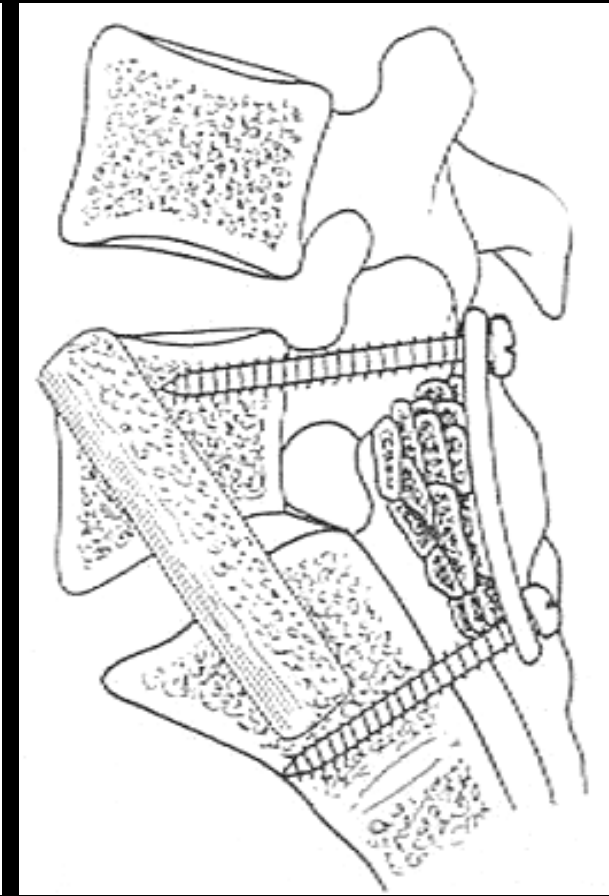
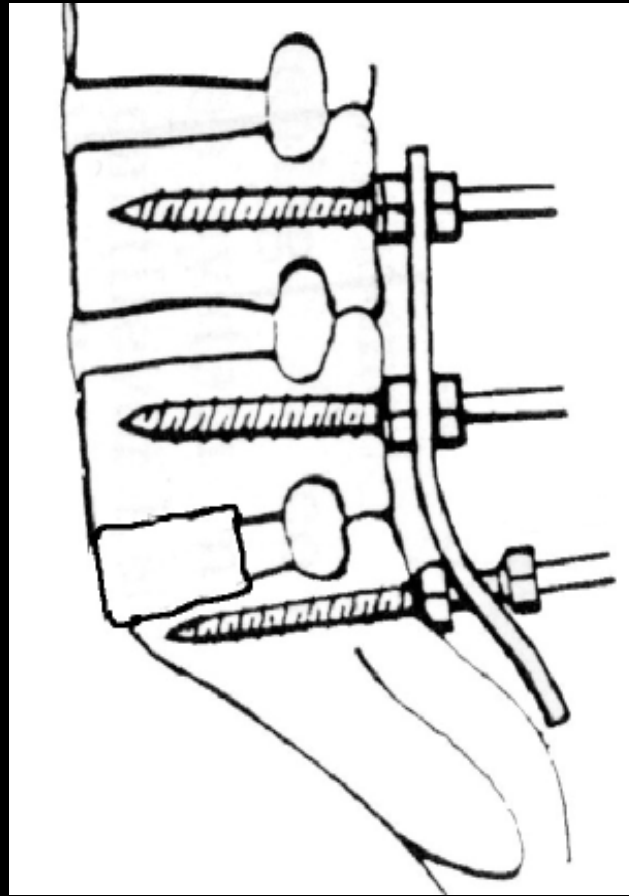
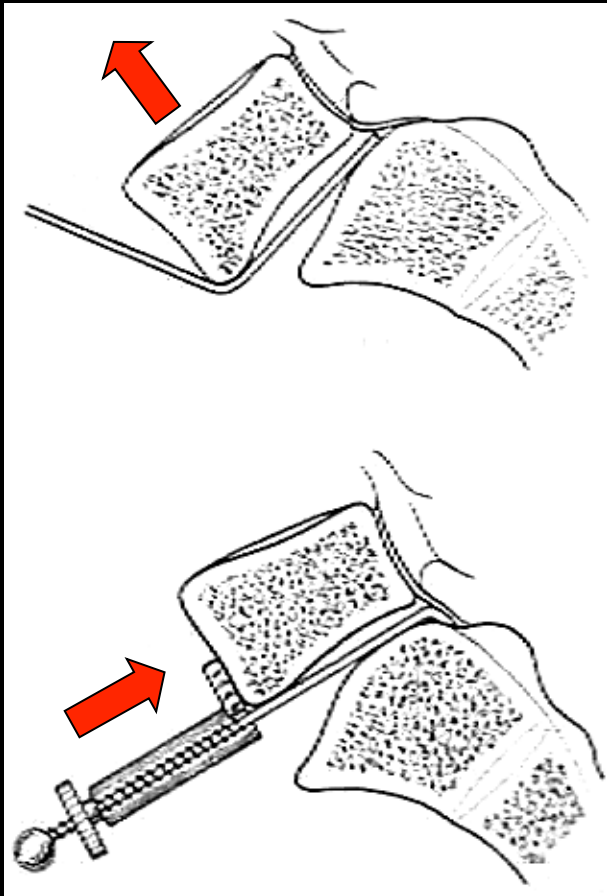
Posterior Enstrumantasyon

Redüksiyon ?

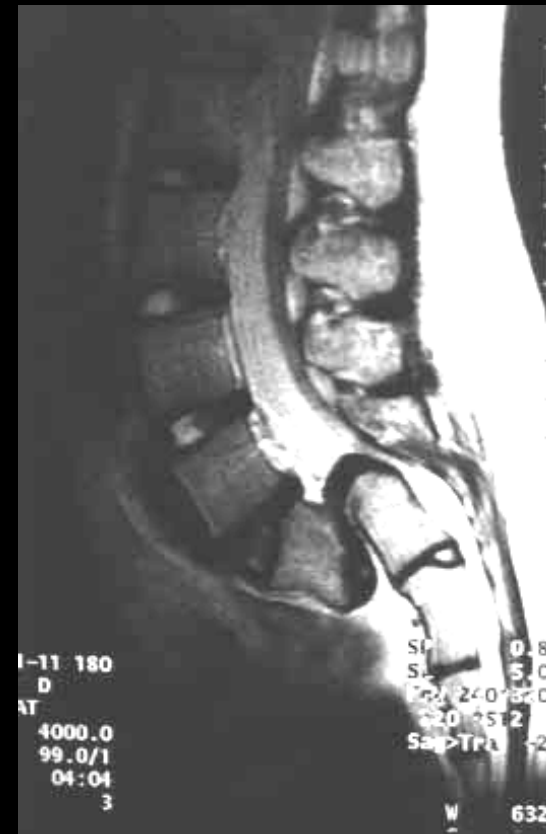
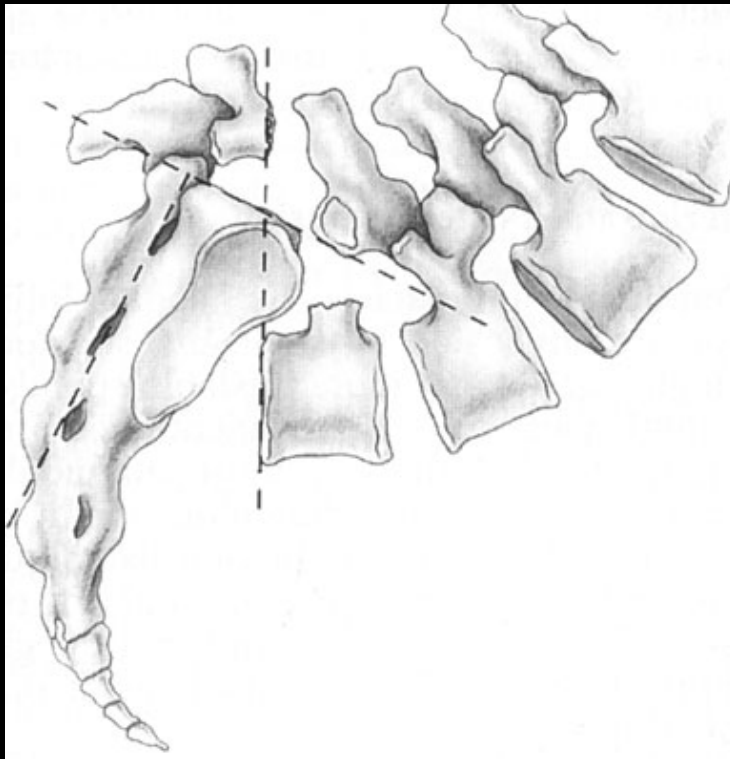

Kombine (Anterior-Posterior)

Redüksiyon ?

Vertebrektomi+Enstrumantasyon

Cerrahi Başarı

- Bacak ağrısı
- Bel ağrısı

- Düşük dereceli
- Yüksek dereceli

Bacak ağrısı/ Bel Ağrısı

- Klinik olarak radikular semptomlu hastaların cerrahi sonrası başarısı şansı daha yüksek

Inoue S ve ark., Clin Orthop 1988
Sedgewick TA, ve ark., SRS 1991

Dekompresyon Başarısı ?

- Yalnız dekompresyon (füzyonsuz) yapılan olgularda %60-96 klinik başarı

Dall BE ve ark, Spine 1985
Lombardi JS ve ark., Spine 1985

Dekompresyon ± Füzyon Başarısı ?

- Klinik başarı;
  - yalnız dekompresyon yapılanlarda %46
  - dekompresyon ve füzyon yapılanlarda %96,

Dekompresyon+Füzyon+Enstrumantasyon Başarısı ?

- 2684 hasta, kohort çalışma sonucu;
- Pedikül vida fiksasyonu yapılan olgularda füzyon %82.5
- Fiksasyon yapılmayanlarda füzyon %74.5

Dekompresyon+Füzyon+Enstrumantasyon Başarısı ?

- Posterolateral füzyona enstrumantasyon eklenmesinin füzyon gelişimine ek bir katkısı yok

Yüksek Dereceli Spondilolistezisler

Redüksiyon ?

- İn situ füzyon sonrası füzyon gelişimi zor
  - Füzyon için yeterli alan yok
  - Füzyon üzerine gelen kayma gerilmesi fazla
- Sagittal redüksiyon yapılmalı
  - Ne kadar redüksiyon ?
  - Redüksiyon ile %30' a varan komplikasyon
  - Postural reduksiyon, total reduksiyon ?

Hu SS ve ark, Spine 1996

Molinari RW ve ark., Spine 1999

Bozkus H, Dickman C, J Neurosurg Spine 2004

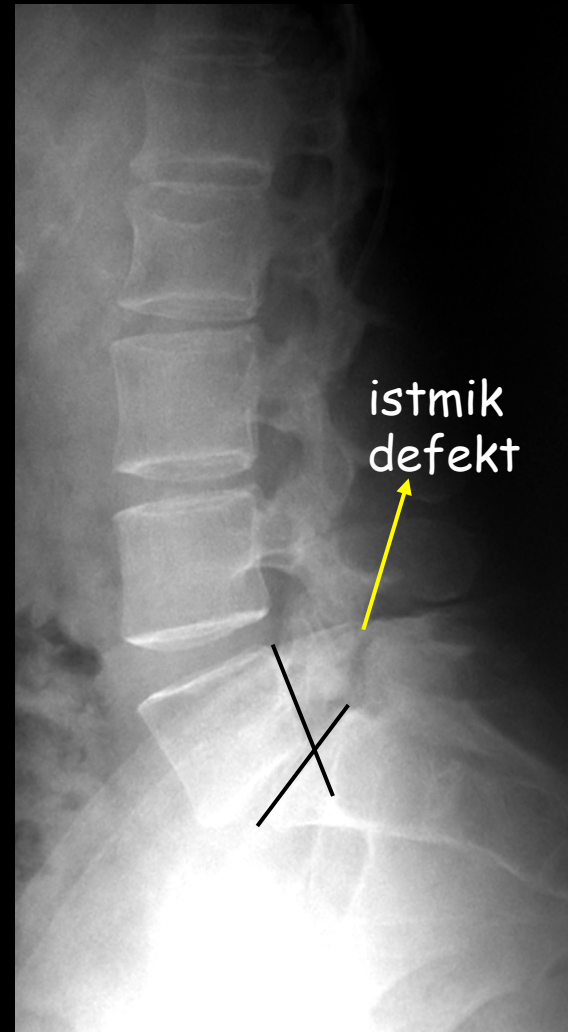
Olgu Örnekleri

Olgu

55 yaşında bayan hasta
10 aydır sağ bacak ağrısı
Kök blokajından fayda görmemiş

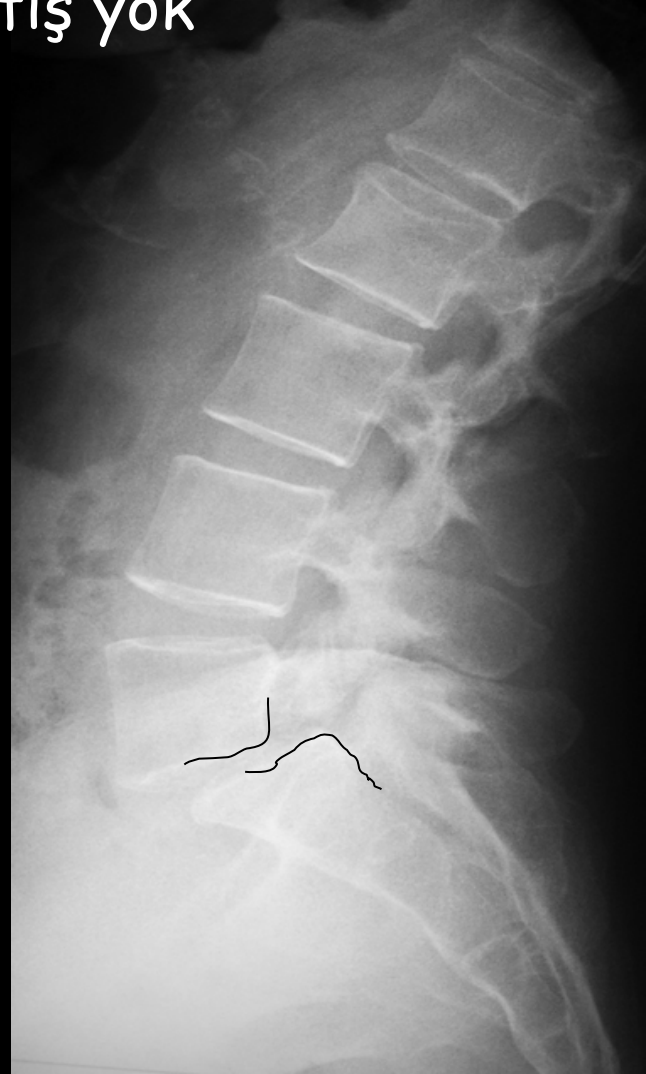
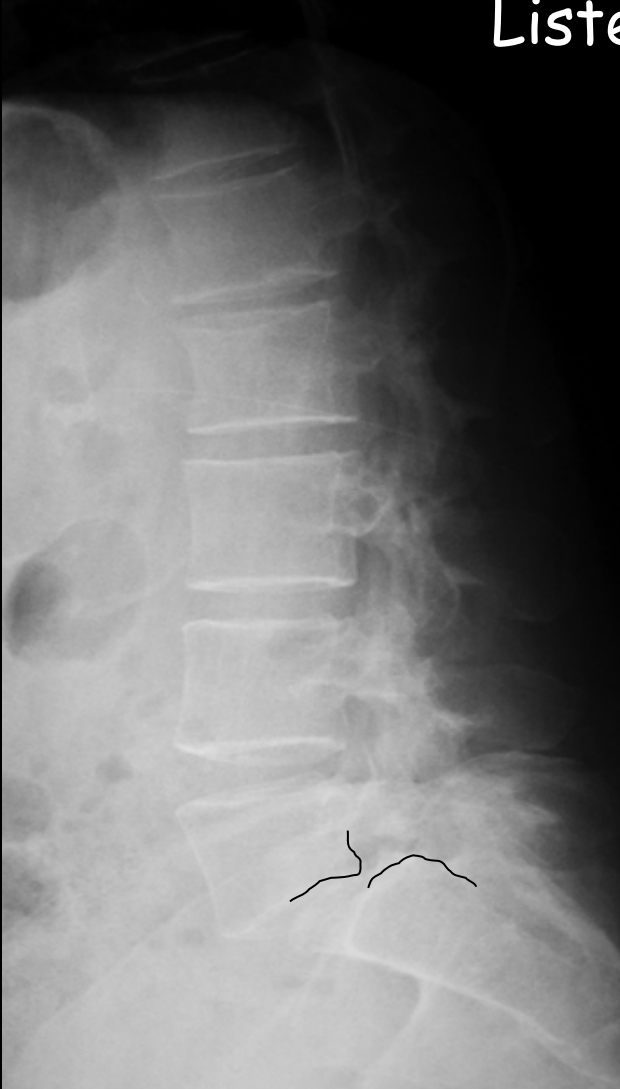
Sağ aşil refleksi azalmış
Sağ Laseque 40° (+)

Grade II, L5-S1 listezis

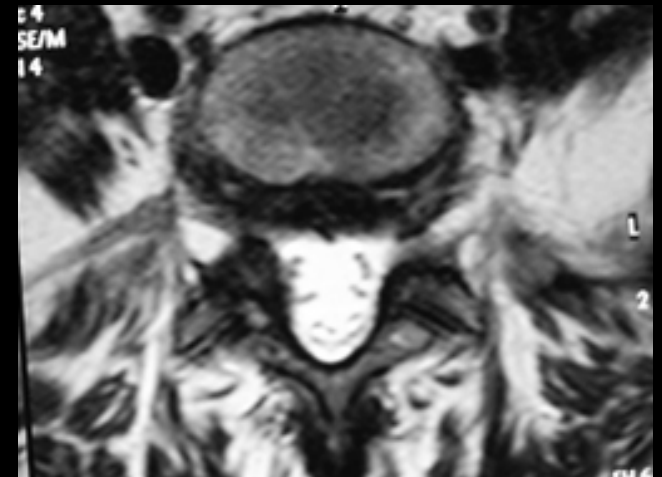

Dinamik Grafiler

Listezisde artış yok

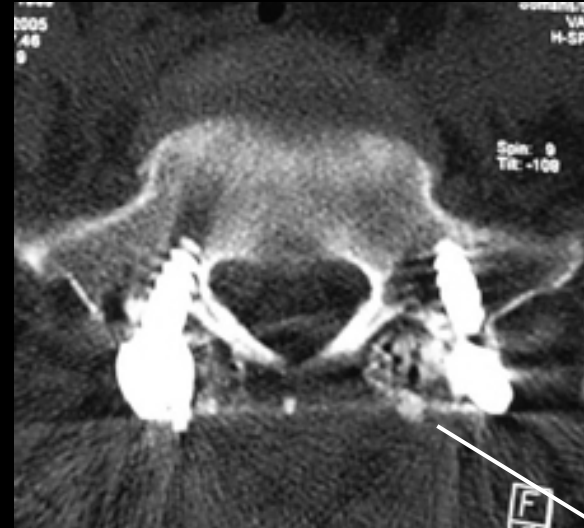
MR

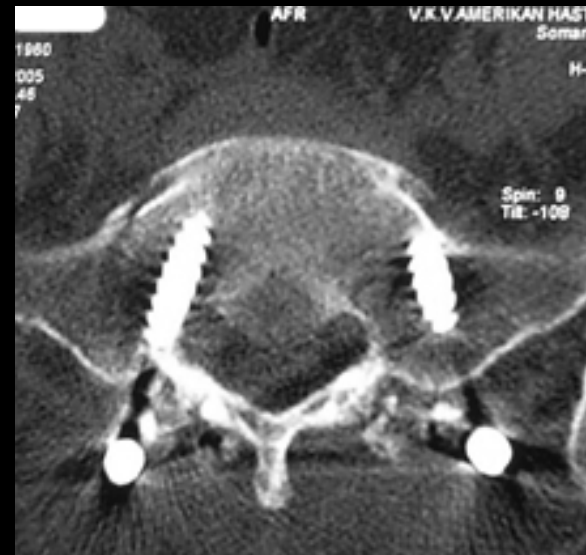
Erken Postop.

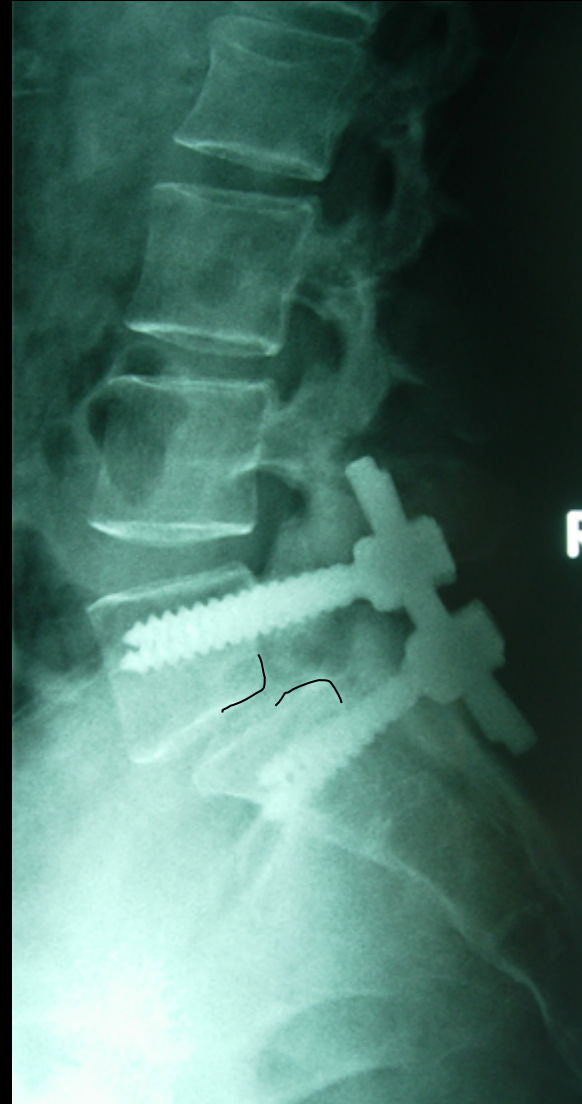
PLIF

posterolat.
füzyon

Postop. 6.ay

Olgu

36 yaşında obez erkek hasta

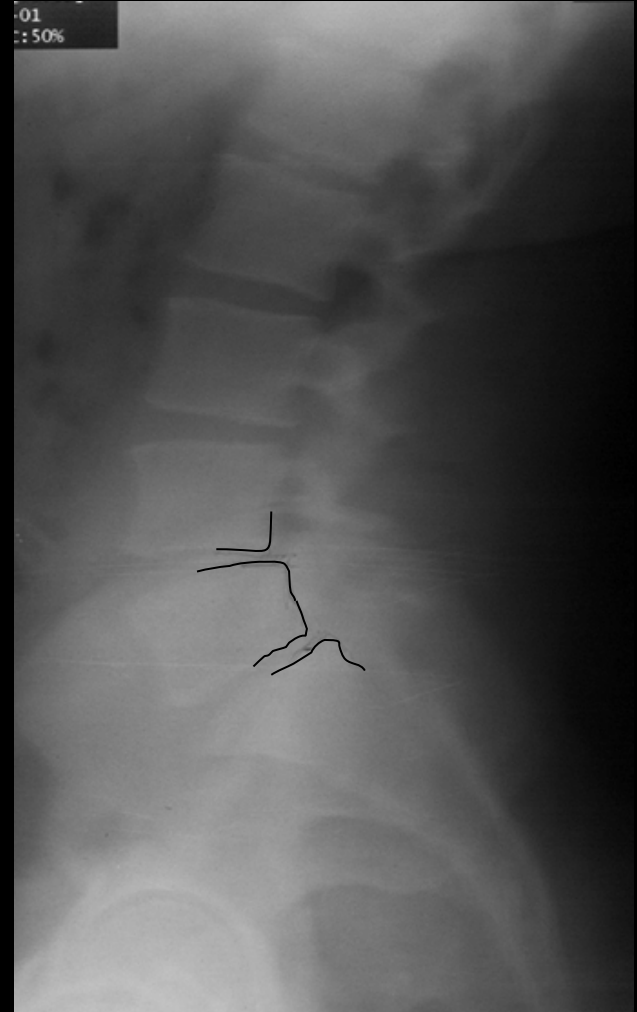
5 yıldır bel ağrısı

1 ay içerisinde sağ bacak ağrısı ve sağ ayak bileği güç azalması

Sağ L5 parestezi

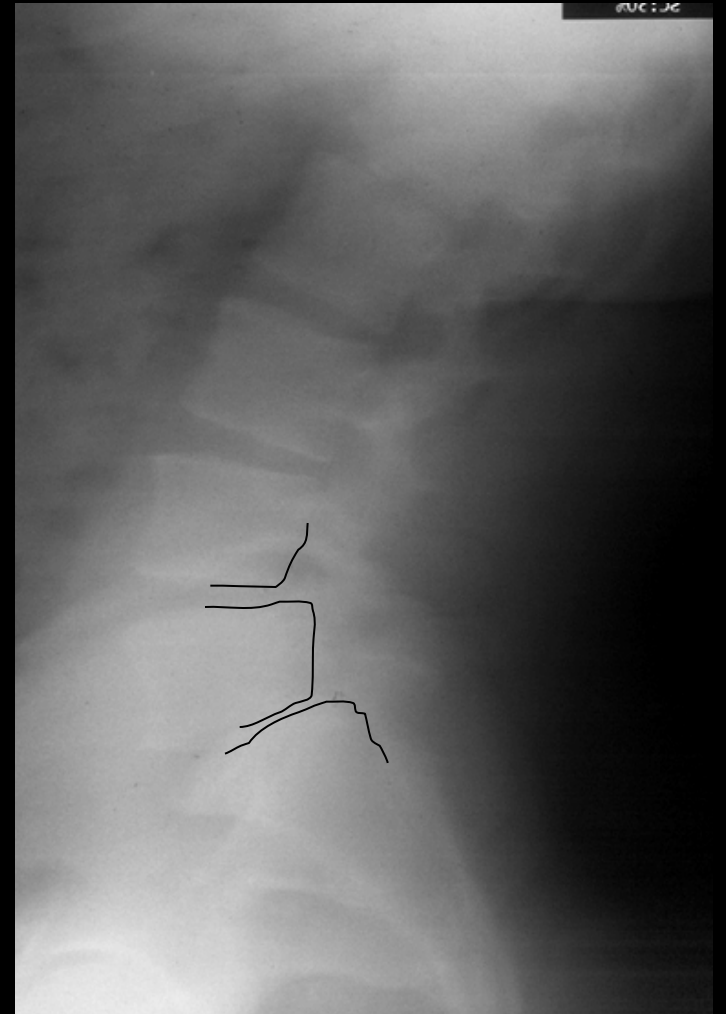
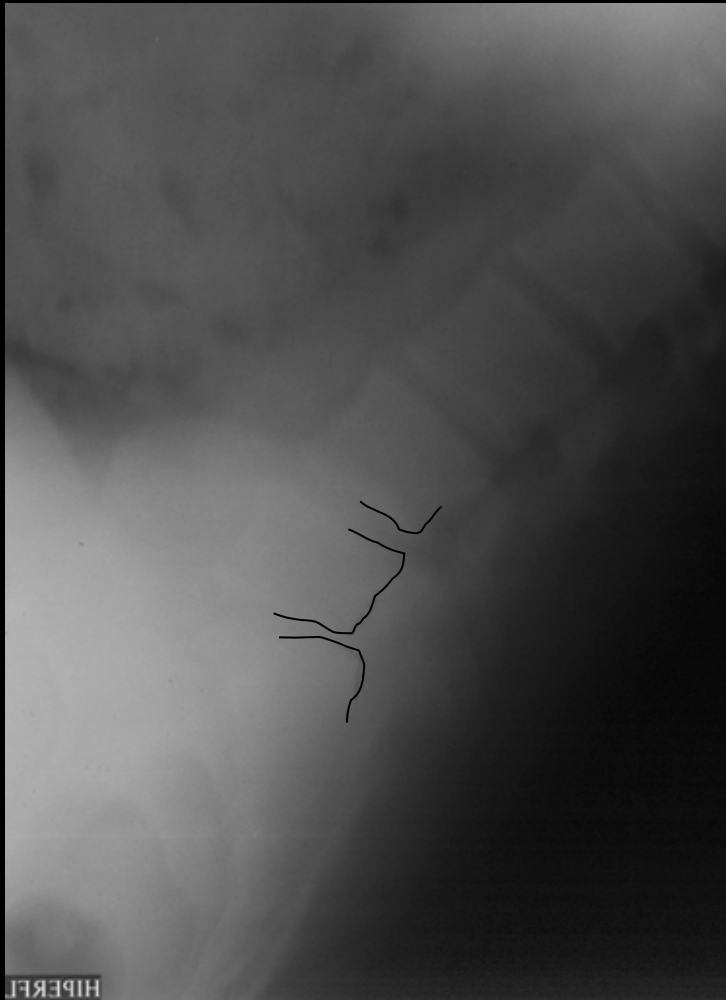
Sağ ayak gücü 2/5

Grade I, L4-5-S1 listezis

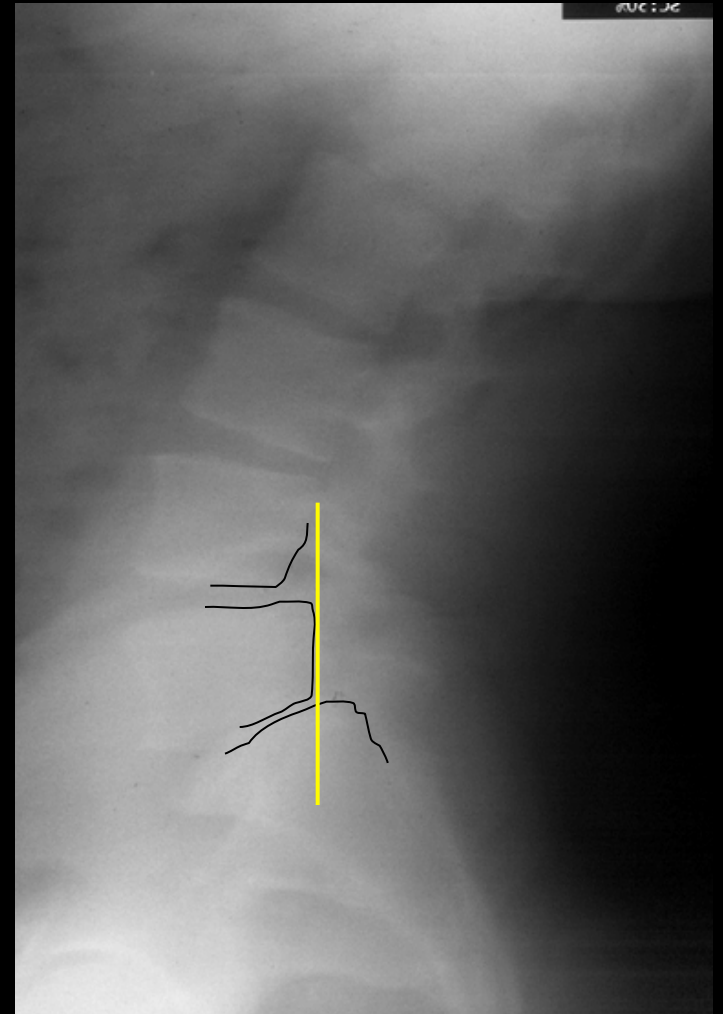
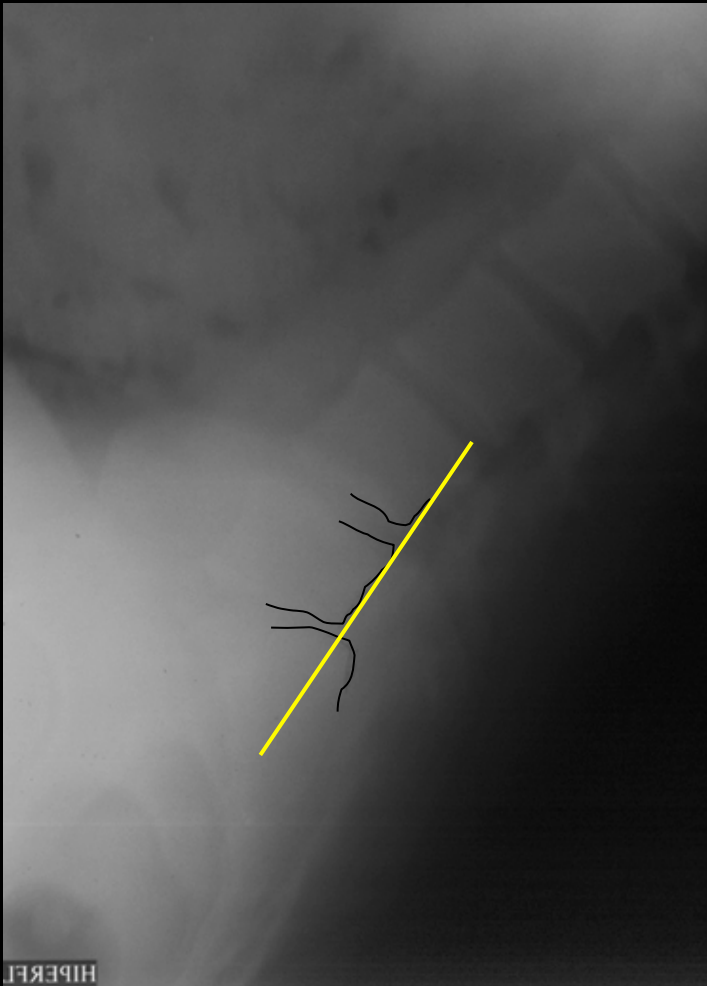
Dinamik Grafiler

Listezis!

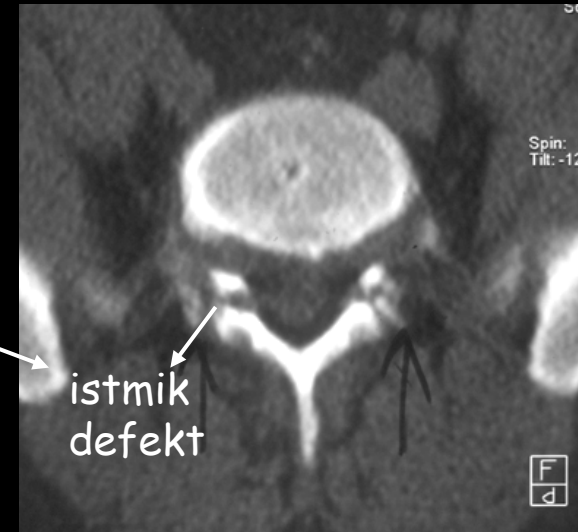
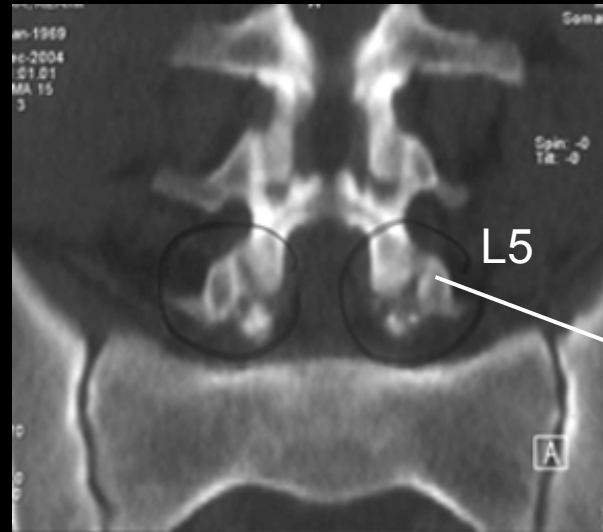
Dinamik Grafiler

Listezisde artış var

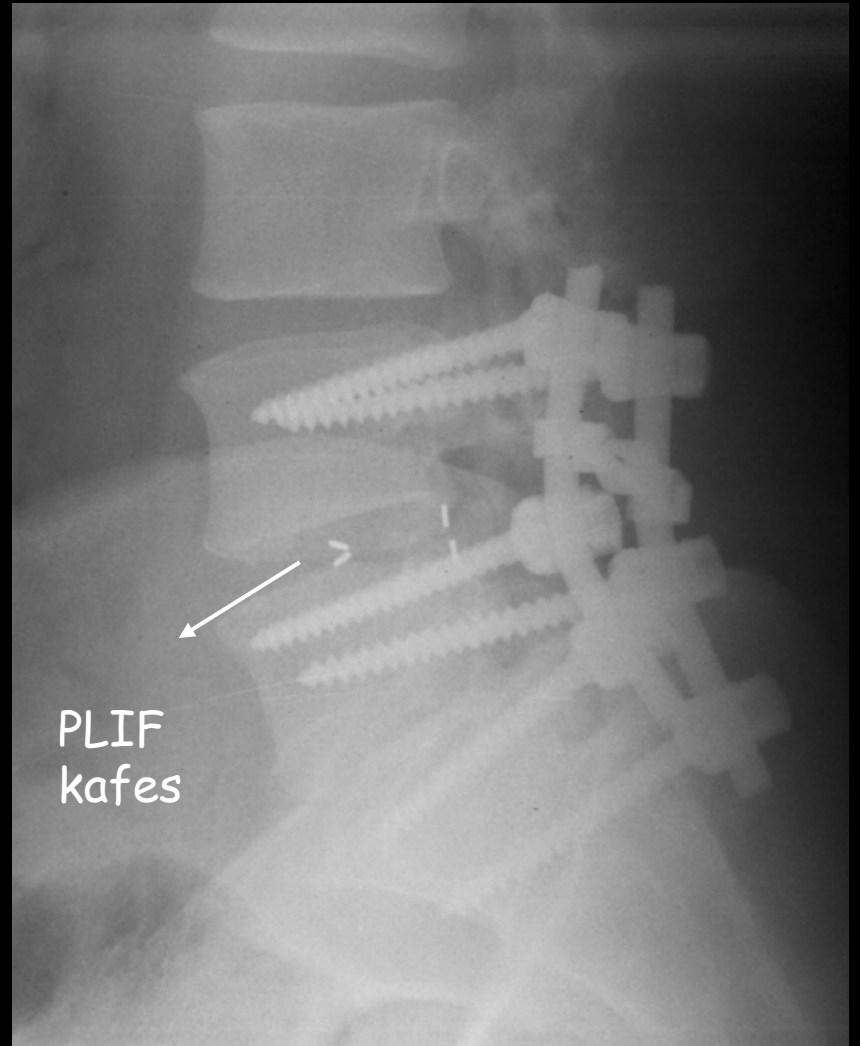
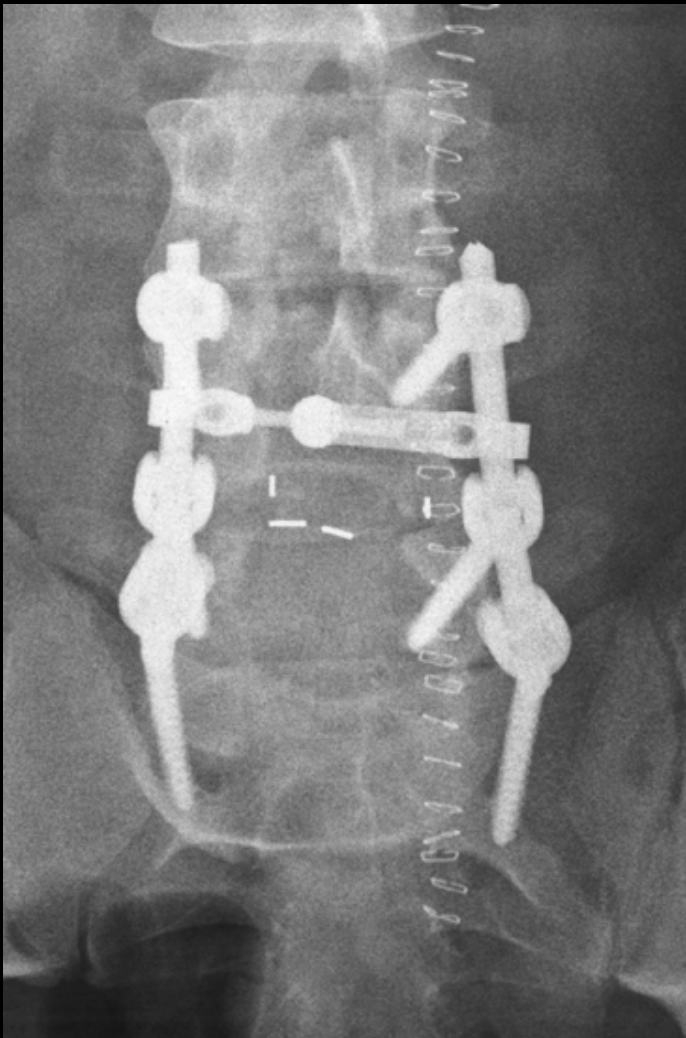

BT/MR

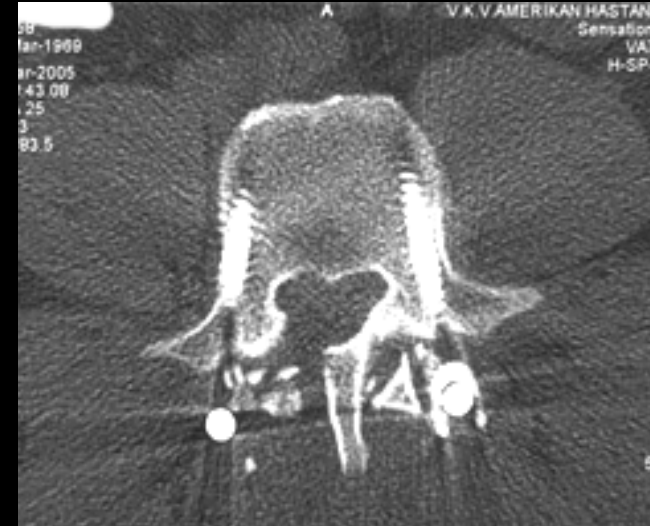
L4-5 sekestre disk fragmanı

Erken Postop.

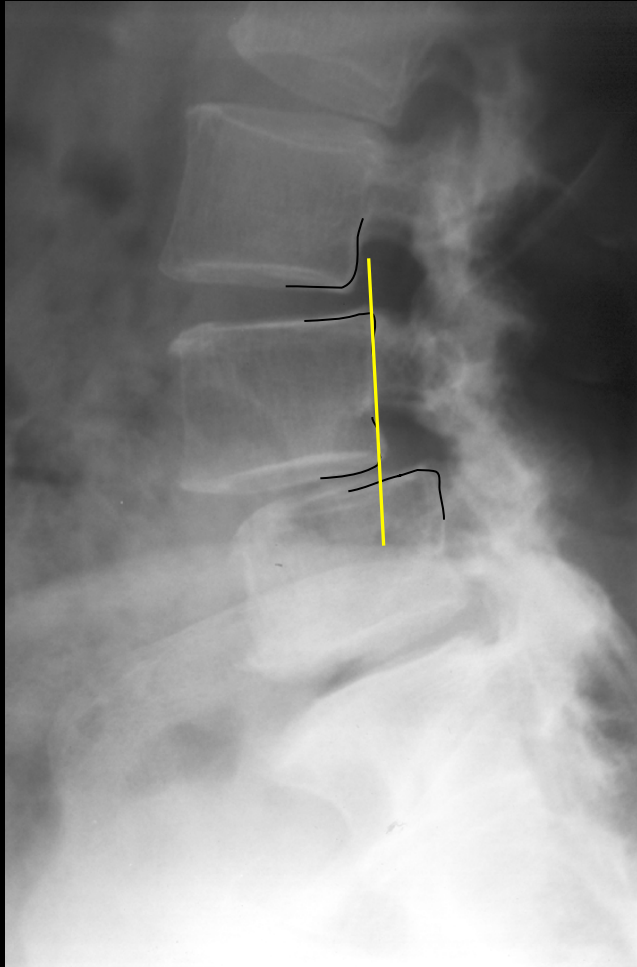
Postop.6.ay

Olgu

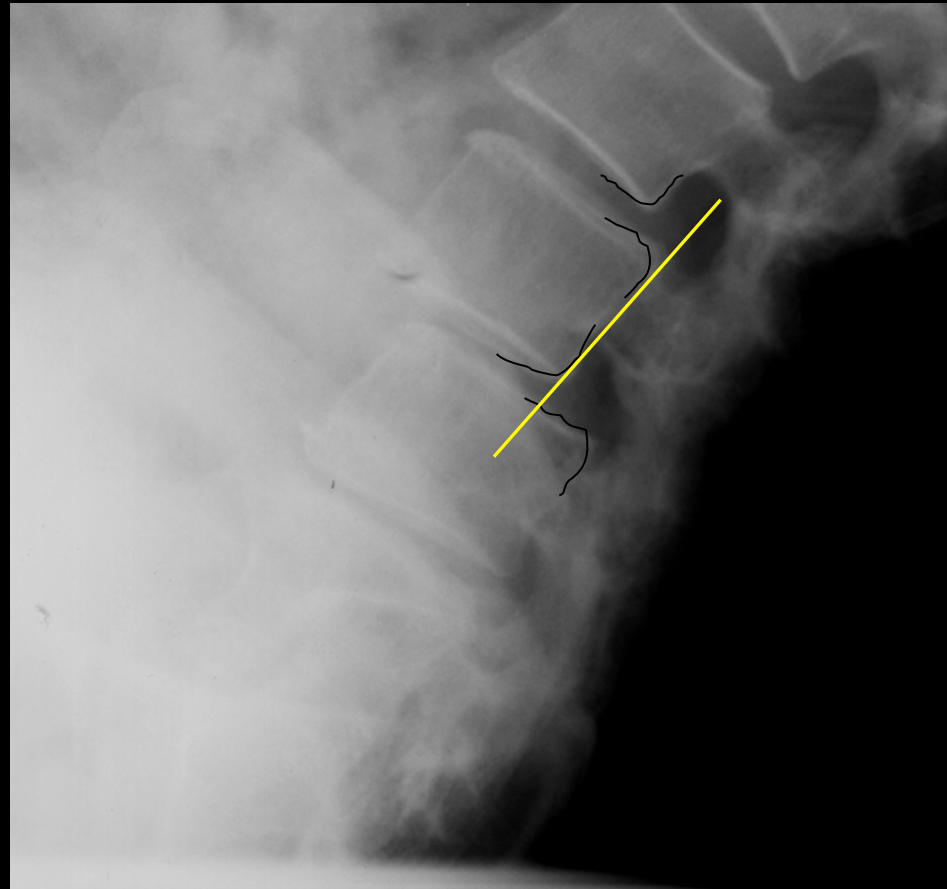
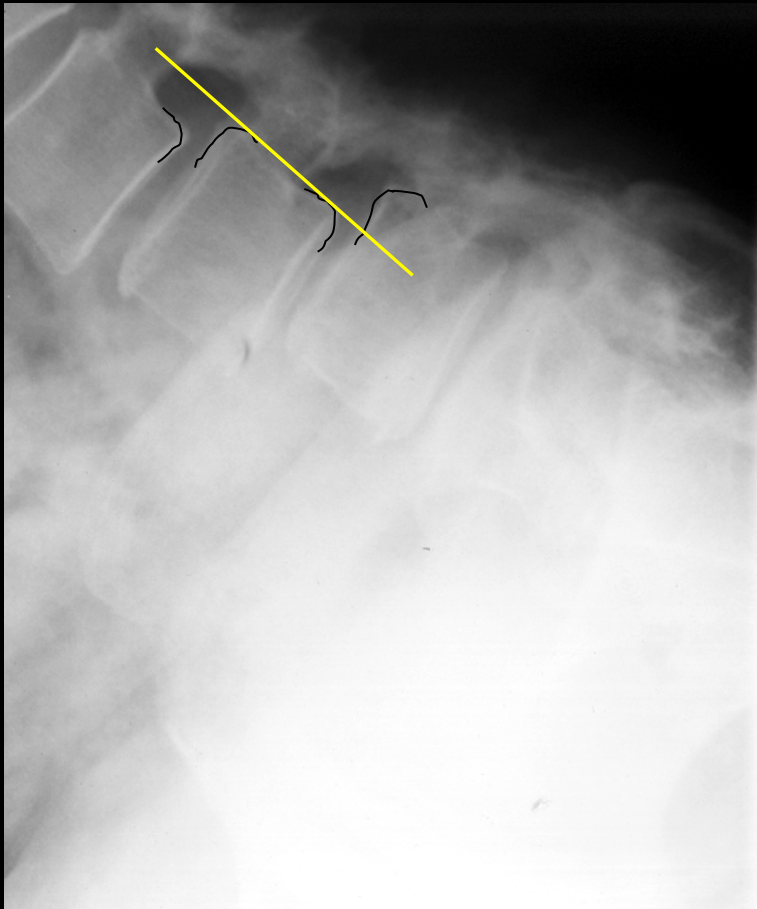
- 61 yaşında erkek hasta
- 2 yıldır heriki bacak ağrısı
- Yürüme mesafesi azalmış
- Nörolojik defisit yok
- Nörojenik klodikasyon var

Grade I Listezis, Dar Kanal

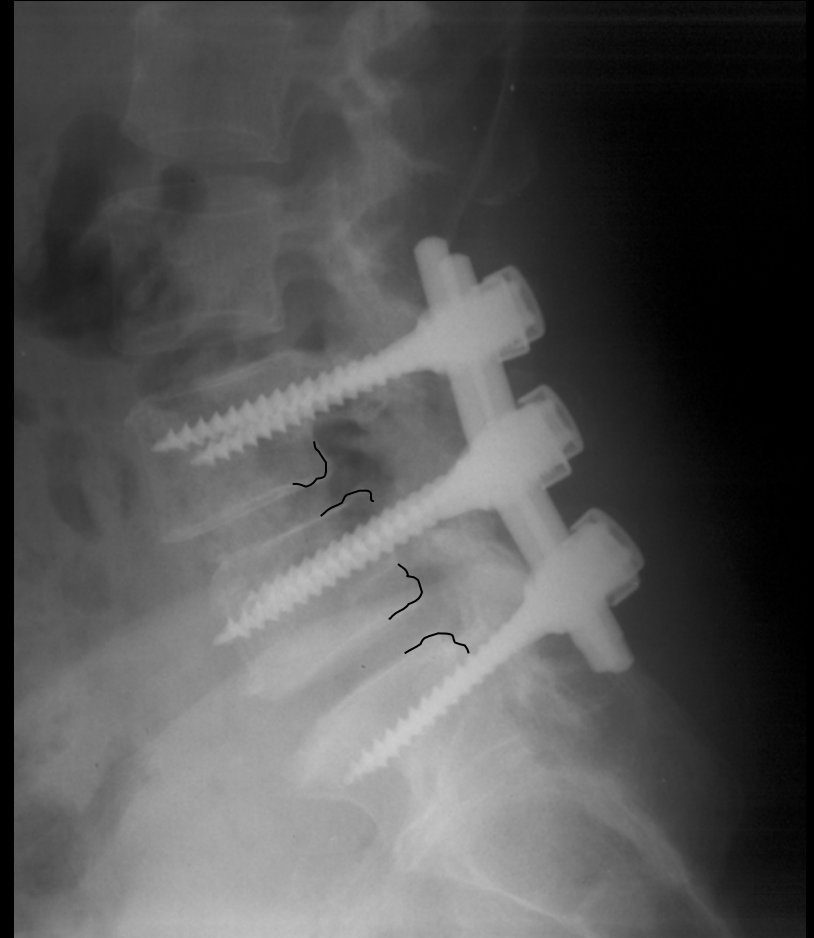
Dinamik Grafiler

Listezisde belirgin artış yok !

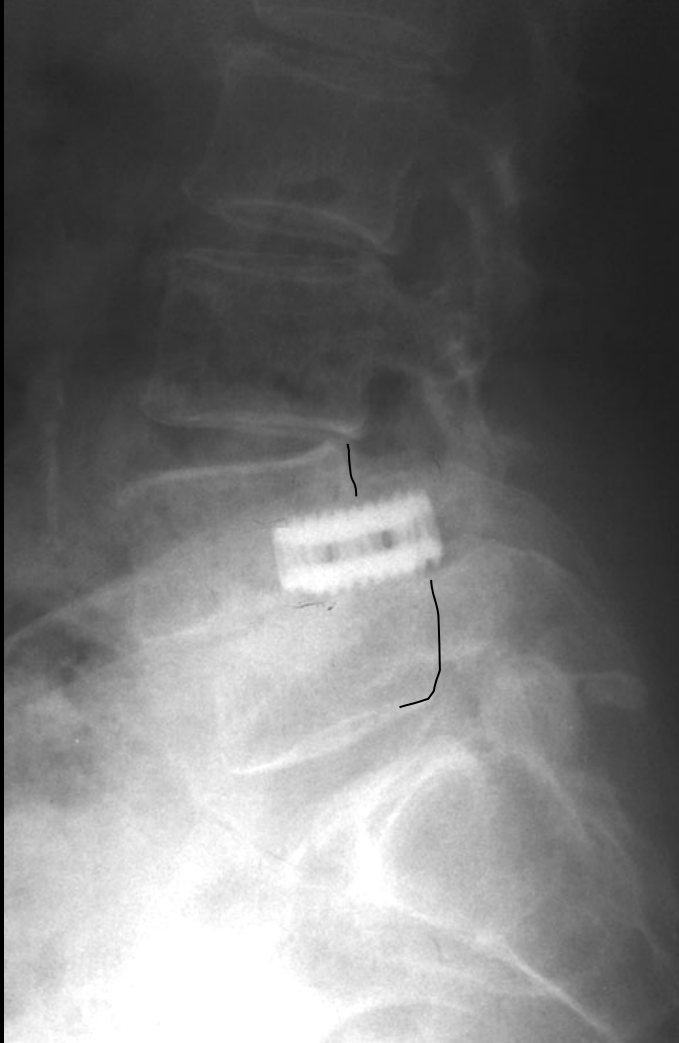

Postop. Erken Dönem

L4-5 listezisde düzelme

Yanlış Fiksasyon

Teşekkür Ederim

